

Syddansk universitet, Odense
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Afleveringsdato: 1. juni 2021
Antal anslag: 139.922

**Danmarks internationale kompetence i
forældreansvarssager**

**Denmark's jurisdiction in cases
regarding parental rights**

Opgaven er udarbejdet af:

Cecilie Højbjerg Hansen
Fødselsdag: 07.11.1995

Cand jur. 4. semester

Vejleder:

Annette Kronborg,
Juridisk Institut

Abstract

This master thesis researches the present law of jurisdiction in cases regarding parental responsibility in Denmark. Also known as finding the *forum-convenience*.

The thesis leads out with an introduction to each of the four relevant sets of rules: the Danish Code of Judicial Procedure, the Convention on marriage, adoption and guardianship, the Hague Child Abduction Convention, and the Hague Child Protection Convention. This includes the field of application regarding types of cases, ages of the children which the conventions apply to and elements specific to each convention including child abduction cases and cases of divorce or separation.

Secondly the scope of the conventions and the Danish legislation has been investigated, and the hierarchy between the different sets of rules has been determined as firstly the Hague Child Abduction Convention, then the Convention on marriage, adoption, and guardianship, the Hague Child Protection Convention and lastly the Danish Code of Judicial Procedure. In the application of each of these sets of rules it is important to keep in mind the field of application for each of the conventions, as this will determine whether a set of rules is applicable, or if one must move on to the next set of rules.

After the initial review of the four sets of rules and the creation of a code-hierarchy, each of the circumstances under which Denmark has jurisdiction was determined. The first and most fundamental of these was if Denmark was the habitual residence of the child/children in question. This term, *habitual residence*, is a term created by the Hague Conference, who has not made any definition of the term themselves. The term has been discussed widely in literature and could be determined either as the parents' joint decision to move the child/children to another state with one or both parents or as an assessment of the realities of the child's life including education, family, friends etc. In relation to this jurisdiction, it should also be considered whether there is a change of the child's habitual residence due to a move or due to a child abduction. Furthermore, Denmark can have jurisdiction over refugee children present in Denmark, children whose habitual residence cannot be established but who are present in Denmark, in cases of emergencies, combined with divorce proceedings or if jurisdiction is transferred. In relation to all these situations it must be noted that the choice of ruleset affects which of these rules can be applied as well as in which way they are applicable.

To investigate present law, Danish case law has been analyzed. A total of 13 cases have been published through Karnov, which have all been analyzed. In all 13 cases the courts applied the Danish Code of Judicial Procedure, although it should not have been applied in 6 of these cases. In most cases this did not lead to flaws in the rulings. But it does make it difficult to analyze whether the differences between the sets of rules have been cancelled-out by case law, or if these differences are still present. Moreover, in 2 cases the possibility of jurisdiction over children whose habitual residence cannot be established but who are present in Denmark was overlooked, causing a situation where neither Denmark nor the other relevant state delivered a judgement on the parental responsibility dispute.

The above leaves the parents in a situation with little to no due process, including potentially useless judgements or no judgement at all.

The conclusion of this master thesis is initially that, present law of jurisdiction in cases regarding parental responsibility in Denmark, is using the Danish Code of Judicial Procedure without due respect of the acceded conventions. The result is not considered positive regarding the respect needed to be had for unilateral collaborations. It is advised that this problem can be solved by first and foremost using the correct set of rules to create a more evident case law and present law. Secondly, the courts should have more elaborate arguments for their rulings. Both elements are fundamental to secure, that there is no more legal uncertainty regarding this area of the law.

Indhold

1. Indledning.....	1
1.1 Introduktion og præsentation af problemstillingen	1
1.2 Problemformulering	2
1.3 Afgrænsning	2
1.4 Metode og kildesøgning	3
2. Retsområdets sammensætning.....	5
2.1 Indledende bemærkninger	5
2.2 Om RPL.....	5
2.3 Om NÆK.....	6
2.4 Om Haag80.....	7
2.5 Om Haag96.....	9
2.6 Opsamlende bemærkninger	11
3. Valg af regelsæt.....	11
3.1 Indledende bemærkninger	11
3.2 Børnebortførelse	11
3.3 Skilsmisse- eller separationssag	13
3.4 Øvrige situationer	14
3.5 Opsamlende bemærkninger	14
3.5.1 Retskildehierarkiet for international kompetence i Danmark.....	15
4. De enkelte regler om international kompetence i Danmark	16
4.1 Tidspunktet for fastlæggelse.....	17
4.2 Barnets bopæl	18
4.2.1 Indledende bemærkninger	18
4.2.2 Bopælsbegrebet	18
4.2.3 Forskellen mellem Haag80 og Haag96	19
4.2.4 Skift af bopæl	19
4.3 Børnebortførelse	21
4.3.1 Skift af bopæl til udlandet i forlængelse af børnebortførelse (tab af kompetence).....	21
4.3.2 Skift af bopæl til Danmark i forlængelse af børnebortførelse (erhvervelse af kompetence).....	23
4.3.3 Sammenhængen mellem Haag96 art. 5, stk. 2 og 7	24
4.3.4 Opsamlende bemærkninger	25

4.4 Uroligheder i hjemlandet	25
4.5 Ikke kendt bopæl, men ophold her i landet	26
4.6 Hastesager.....	27
4.7 Sambehandling med skilsmisse- eller separationssag	29
4.8 Overførsel af kompetence.....	30
4.9 International litispendens.....	31
4.10 Opsamlende bemærkninger	33
5. Analyse af retspraksis.....	33
5.1 Indledende bemærkninger	33
5.2 Børnebortførelser ud af Danmark.....	34
5.2.1 TFA2019.89/2	34
5.2.2 TFA2017.303.....	37
5.2.3 TFA2015.591.....	40
5.2.4 TFA2013.797.....	42
5.3 Børnebortførelser til Danmark.....	43
5.3.1 TFA2014.81	43
5.3.2 TFA2013.352/2	44
5.3.3 TFA2012.45.....	46
5.4 Bopælsskifte med tvivl om børnebortførelse.....	48
5.4.1 TFA2017.113/1	48
5.4.2 TFA2013.583.....	50
5.4.3 TFA2012.64.....	53
5.5 Bopælsskifte uden tilbageleveringssag eller børnebortførelsespåstand	54
5.5.1 TFA2015.586.....	54
5.5.2 TFA2014.143.....	56
5.6 Konklusion på fastlæggelse af international kompetence i praksis.....	57
6. Vurdering og diskussion.....	59
6.1 Konventionsstridighed? Uoverensstemmelser mellem dansk retspraksis og konventionerne	59
6.2 Konsekvenser ved den danske retspraksis.....	60
7. Konklusion	62
8. Kildeliste.....	64

1. Indledning

1.1 Introduktion og præsentation af problemstillingen

I en verden med stadig større internationalisering, sker der også en internationalisering af familien, som oftere end før skabes på tværs af landegrænser og nationaliteter.¹ Dette betyder, at stater egenhændigt og indbyrdes er nødt til at tage stilling til, hvornår hvilken af staterne kan behandle en bestemt sag, altså fastlæggelse af den internationale kompetence. I modsætning til andre sagstyper, er det ikke muligt at indgå jurisdiktionsaftaler i forældreansvarssager hvor fastlæggelsen, i hvert fald delvist, baserer sig på barnets situation, desuagtet om barnet selv har haft indflydelse på valg af egen bopæl.

Retsområdet bliver kun mere kompliceret af, at flere stater indbyrdes skal have afklaret, hvem der har kompetence til at træffe afgørelse, for at undgå modstridende afgørelser eller at der slet ikke træffes afgørelse. Af samme grund har Danmark tiltrådt konventioner der berører bl.a. international kompetence i forældreansvarssager, som er Haagerbørnebortførelseskonventionen af 1980 (herefter Haag80), Haagerbørnebeskyttelseskonventionen af 1996 (herefter Haag96) og Den Nordiske Ægteskabskonvention (herefter NÆK). Udover de nævnte konventioner, indeholder retsplejeloven (herefter RPL) også regler om Danmarks internationale kompetence.

Hvad der endvidere gør retsområdet interessant, men også problematisk er, at der er begrænset dansk litteratur på området.² Ved en kort gennemgang af tilgængelig retspraksis ses det, at der som altovervejende hovedregel henvises til RPLs regler, desuagtet, at der tillige findes kompetenceregler i de tre konventioner.

Dette leder frem til flere problemer omkring fastlæggelsen af den internationale kompetence, som derfor ønskes undersøgt og behandlet.

Med henvisning til ovenstående indledende bemærkninger til problemstillingen, vil specialet blive bygget op med en kort gennemgang af retsrådets sammensætning, fulgt op af hierarkiet mellem de ovenfor præsenterede regelsæt. Herefter behandles de

¹ Kvisberg (2009) s. 25

² Bl.a. kort behandlet i Christensen (2020), Frost (2018), Kronborg m.fl. (2017), Heide-Jørgensen m.fl. (2016), Kronborg (2014), Larsen m.fl. (2011)

enkelte regler med fokus på ligheder og forskelle i regelsættene samt eventuelle konsekvenser af forskellene. Der følges op med en analyse af retspraksis, hvor det vurderes om der er sket korrekt valg af regelsæt, korrekt valg af regel og dernæst korrekt anvendelse af reglen. Med udgangspunkt i de samlede behandlingsafsnit vil der slutteligt blive diskuteret og konkluderet ift. problemformuleringen.

1.2 Problemformulering

Ovenstående indledende betragtninger leder frem til følgende problemformulering:

”Hvad er gældende ret om Danmarks internationale kompetence i forældreansvarssager?”

1.3 Afgrænsning

Danmark har i mange år haft regler om international kompetence. Det er derfor nødvendigt med en tidsmæssig afgrænsning. De danske regler om international kompetence der findes i RPL, blev ændret væsentligt ved Danmarks tiltrædelse af Haag96. Haag96 trådte i kraft i Danmark d. 1/10-11, og indtil denne dato var det derfor kun Haag80, NÆK og RPL, der regulerede Danmarks internationale kompetence. Da der d. 1/10-11 skete en væsentlig tilføjelse til retsområdet, vil der alene blive analyseret sager, som er startet efter denne dato.

Henset til specialets omfang, vil der alene blive fokuseret på, hvornår Danmark har den internationale kompetence og derfor ikke, hvornår andre stater har international kompetence. Der vil kun blive analyseret dansk retspraksis, da denne afgrænsning betragtes som den mest relevante i dansk kontekst. Da der kan være forskel på fastlæggelse af international kompetence i forskellige stater, er det også et argument for, at der alene fokuseres på international kompetence i Danmark. Der vil ikke blive inddraget regelsæt som Danmark ikke har tiltrådt, eksempelvis Bruxelles IIa forordningen og andre regionale regelsæt. Herudover vil regelsæt, som ikke indeholder kompetenceregler, ikke blive behandlet, eksempelvis Europarådskonventionen af 20/5-80.

Der fokuseres ikke nærmere på emner relateret til børnebortførelser herunder procedure, strafferet, tilbagelevering, nægtelse af tilbagelevering mv. Til brug for vurdering af kompetencereglerne vil der kun være en kort gennemgang af

børnebortførelsesdefinitionen, men ikke en dybdegående analyse heraf.

Bopælsbegrebet vil, ligesom børnebortførelsesdefinitionen, til trods for dets store relevans for området, ikke blive analyseret dybdegående. I forlængelse heraf kan der nævnes, at der udelades bl.a. forskelle i bopælsbegreberne, spørgsmålet om muligheden for mere end én bopæl og ufødte børns bopæl. Flere af kompetencereglerne tager udgangspunkt i bl.a. en vurdering af, hvad der er bedst for barnet, definitionen behandles dog ikke yderligere.

Overførsel af kompetence behandles i det omfang det medfører muligheden for at Danmark erhverver eller afgiver kompetence, men proceduren vil ikke blive behandlet. Kompetence efter NÆK kræver, at betingelserne for behandling af en skilsmisssag efter samme konvention er opfyldt, hvilke betingelser holdes ude af nærværende speciale. De konventioner som Danmark har tiltrådt, indeholder også regler om andre områder end international kompetence, herunder lovvalg, fuldbyrdelse, separation, skilsmisse, centralmyndigheder mv. Disse områder vil ikke blive behandlet nærmere i specialet. Anerkendelse, der som emne ligeledes berøres af de forskellige konventioner, vil alene blive kort behandlet i det omfang, det har betydning for kompetencediskussionen.

I forbindelse med behandlingen af konventionerne, deres baggrund, udarbejdelse, formål mv., vil der ikke blive behandlet udfordringerne ved udarbejdelse af konventionerne herunder uenigheder om anvendelsesområde, ordlyd mv. Det bemærkes dog kort, at udfordringerne skyldes forskellige juridiske traditioner, forskellige opfattelser af begreber mv., som heller ikke berøres nærmere.

1.4 Metode og kildesøgning

Til brug for besvarelse af problemformuleringen anvendes den retsdogmatiske metode. Metoden anvendes særligt til besvarelse af, hvad der er gældende ret.³ Grundlaget for metodens anvendelse er en analyse af retsregler i afsnit 2-4 og 6-7 og en analyse af retspraksis i afsnit 5.⁴ Den juridiske metode er en kildekritisk metode,⁵ hvilket også betyder en kritisk tilgang til den offentliggjorte retspraksis.

³ Eyben (2016) s. 244, Højlund (2021) s. 9, Blume (2020) s. 32

⁴ Ewald (2020) s. 208

⁵ Hansen, red. m.fl. (2020) s. 48

Indgangsvinklen til at lære om området, har været *Vejledning om international kompetence*,⁶ *Forældreansvarsloven med kommentarer* af Stine Krone Christensen,⁷ *Kommenteret Retsplejelov*,⁸ samt enkelte domme. Herudover er der læst forarbejder, særligt betænkning 1467 2005. I forbindelse med den indledende og overordnede gennemgang, blev det klart, at der ikke er nogen dybdegående dansk litteratur på området. Det fandtes derfor interessant at gå dybere ned i retsområdet og undersøge, hvad der er gældende ret. I tillæg til ovenstående, er der derfor efterfølgende læst for- og efterarbejder til både de danske regler samt de konventioner, der er på området. Herudover er der løbende læst og analyseret yderligere domme.

De autentiske sprogudgaver for både Haag80 og Haag96 er engelsk og fransk. Herudover er der offentliggjort flere oversættelser på Haagerkonferencens hjemmeside, hvor dansk ikke er iblandt. Derfor kan den danske oversættelse ikke uden videre lægges til grund for fortolkning, jf. traktatretskonventionens art. 33.⁹ Til brug for analyse og vurdering af konventionerne anvendes derfor den engelske udgave, med den danske version som støttebilag. Herudover er de engelske, franske og spanske versioner af *Practical Handbook* også produceret af Haagerkonferencen, og som ovenfor anvendes den engelske udgave af *Practical Handbook*.

Ift. fravalget af kilder bemærkes det, at der ved et internationalt konventionssamarbejde potentielt vil være litteratur og for- og efterarbejder i alle de stater, som har tiltrådt konventionerne, og hvor konventionen er trådt i kraft. Af hensyn til specialets omfang er det derfor nødvendigt at fokusere på de kilder, som må siges at have den største relevans for danske sager. Derfor udelades de udenlandske for- og efterarbejder, og der fokuseres i stedet på Den Internationale Privatretlige Haagerkonferencens arbejder (herefter Haagerkonferencen). Udenlandsk litteratur inddrages i det omfang det er nødvendigt som fortolkningsbidrag til brug for forståelsen og vurdering af konventionerne.

⁶ VEJ 9274 2019

⁷ Christensen (2020)

⁸ Frost (2018)

⁹ Storgaard m.fl. (2019) s. 121

2. Retsområdets sammensætning

2.1 Indledende bemærkninger

Udarbejdelse og tiltrædelse af konventionerne sker for at ensrette kompetencereglerne,¹⁰ men det sker også for at undgå forum-shopping¹¹ og konkurrerende jurisdiktioner.¹² Formålene støttes op af, at der ikke kan indgås jurisdiktionsaftaler og at de danske myndigheder ex officio skal påse, at de har kompetence til at behandle en sag om forældreansvar.¹³

Retsområdet består af de i indledningen nævnte regelsæt, RPL, Haag80, Haag96 og NÆK. Kompetencereglerne finder anvendelse ved domstolene, og derved også ved Familieretten. Herudover har Familieretshuset kompetence til at behandle en forældreansvarssag, såfremt betingelserne i RPL § 448g er opfyldt, jf. forældreansvarslovens (herefter FAL) § 46, herunder også konventionerne jf. RPL § 448g, stk. 4. Reglerne er derfor de samme, uanset hvilken myndighed eller instans i Danmark, der behandler sagen.¹⁴

2.2 Om RPL

RPL blev ændret med henblik på, at den i højere grad skulle ligne Haag96,¹⁵ men der er alligevel enkelte forskelle,¹⁶ der kan opsummeres til at være tidspunktet for fastlæggelsen af kompetence, kompetence i forældreansvarssager under internationale børnebortførelser, overførsel af kompetence samt international litispændens.¹⁷ Derfor kan der være sager, som fejlagtigt afgøres efter RPLs regler, men hvor resultatet deraf ikke nødvendigvis bliver forkert. Hvad der er ens for RPL og Haag96 er deres fortolkning og anvendelse af begrebet bopæl.¹⁸

¹⁰ Forord til Haag96, Bet 1467 2005 s. 61

¹¹ Forord til Haag96, Practical Handbook afsnit 13.2, Pérez-Vera (1981) s. 428, Nielsen: børnebeskyttelsesloven note 44, Pedersen (2016) s. 129

¹² Lagarde (1997) s. 553, Bet 1467 2005 s. 21, Kronborg m.fl. (2017) s. 230, Kvisberg (2009) s. 168

¹³ VEJ 9274 2019 s. 2, VEJ 9257 2019 s. 6

¹⁴ Christensen (2020) s. 753, Bet 1467 2005 s. 96-97

¹⁵ Bet 1467 2005 s. 4-5

¹⁶ Christensen: FAL note 187, Christensen (2020) s. 757, VEJ 9274 2019 s. 4

¹⁷ Christensen: FAL note 187, Christensen (2020) s. 757, VEJ 9274 2019 s. 4

¹⁸ Christensen: FAL note 187, VEJ 9274 2019 s. 5, Frost: RPL note 2230, Bet 1467 2005 s. 203

RPL § 448g baserer sig overordnet set på barnets forhold, jf. bestemmelsens ordlyd i stk. 1 *når barnet...*¹⁹ Barnets forhold kan påvirkes af forældrenes forhold, men skal desuagtet vurderes uafhængigt heraf.²⁰ Stk. 1 indeholder fem ikke-kumulative situationer, hvorefter der er international kompetence i Danmark. Det ikke muligt at aftale sig til kompetence efter RPL,²¹ ligesom stiltiende accept af kompetence ej heller kan danne grundlag for Danmarks kompetence.²² Dette sidste punkt er overensstemmende med, at de danske myndigheder skal påse kompetencespørgsmålet *ex officio*. Ovenstående medfører også, at Danmark derfor ikke kan have international kompetence ud over det i regelsættene nævnte.

Reglerne er ændret og opdateret ad flere omgange og er siden dens oprindelige form udvidet. RPL § 448g omfatter således nu både *forældremyndighed*, *barnets bopæl*, *samvær*²³ og *anden kontakt*,²⁴ jf. RPL § 448g, stk. 1, og herunder midlertidige afgørelser.²⁵

RPL § 448g, stk. 4 fastlægger, at bestemmelsen ikke finder anvendelse, såfremt der er en konvention der finder anvendelse. Dette betyder, at RPL kun finder anvendelse, hvis der er tale om en sag uden for konventionssamarbejderne.²⁶ Pt. er der 3 konventioner, som efter stk. 4 har forrang frem for RPL, som er Haag96, Haag80 og NÆK.²⁷ For at vurdere om RPL finder anvendelse, er det derfor nødvendigt først at klarlægge, om en af konventionerne finder anvendelse.

2.3 Om NÆK

NÆK finder anvendelse mellem Danmark, Norge, Finland, Sverige og Island. Den første aftale blev indgået d. 6/2-31, hvor kompetencebestemmelsen kun vedrørte spørgsmålet om forældremyndighed. Ved nordisk overenskomst af d. 6/2-01 der trådte i

¹⁹ Se også VEJ 9274 2019 s. 5

²⁰ VEJ 9274 2019 s. 5, Christensen (2020) s. 760, Practical Handbook afsnit 13.85

²¹ Christensen (2020) s. 758, VEJ 9274 2019 s. 13, Bet 1467 2005 s. 15

²² Christensen (2020) s. 758, VEJ 9274 2019 s. 13

²³ Lov nr. 500 af 6/6-07 § 4, nr. 6

²⁴ Lov nr. 1711 af 27/12-18 § 15, nr. 15

²⁵ Christensen (2020) s. 757, VEJ 9274 2019 s. 4, Bet 1467 2005 s. 41-42

²⁶ Christensen: FAL note 187, Christensen (2020) s. 755

²⁷ VEJ 9274 2019 s. 3, Christensen (2020) s. 755-756, Frost: RPL note 2238

kraft d. 1/11-11 blev kompetence vedr. barnets bopæl og samvær tilføjet, samt en regel om litispændens indført.²⁸

NÆK indeholder kun regler om international kompetence i en forældreansvarssag i den situation, hvor forældreansvarssagen behandles i forlængelse af en separations- eller skilsmisssag, jf. NÆK art. 8. Det er derfor alene relevant at vurdere NÆKs anvendelse såfremt forældrene til barnet samtidig med forældreansvarssagen er ved at blive separeret eller skilt. Henset til kravet om en igangværende separations- eller skilsmisssag præciseres det for en god ordens skyld, at dette medfører en naturlig begrænsning i NÆKs anvendelsesområde således, at den kun finder anvendelse på børn født i ægteskab eller børn født af forældre, som efterfølgende indgår ægteskab.²⁹

Ud fra bestemmelsens ordlyd [...] *Der kan endvidere træffes afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, såfremt [...]* og de efterfølgende betingelser kan det konstateres, at der opsættes klare rammer for, hvornår der er kompetence. Det kan fortolkes således, at der ikke er mulighed for at aftale sig til kompetence, hvilket udelukker stiltiende accept af kompetence, med undtagelse af den situation, hvor barnet har bopæl i en anden nordisk stat end den, som ønsker at behandle forældreansvarssagen, jf. NÆK art. 8, stk. 2. Sager om forældremyndighed, bopæl og samvær er omfattet af bestemmelsen.³⁰ NÆK indeholder ikke nogen anvendelsesbegrænsninger i forhold til barnets alder.

2.4 Om Haag80

Danmark ratificerede Haag80 d. 17/4-91,³¹ og den trådte i kraft i dansk ret d. 1/7-91.³² Haag80s formål er tilbagelevering af børn, *som er ulovligt bortført til eller tilbageholdt i en kontraherende stat*, jf. Haag80 art. 1, litra a således, at der kan træffes afgørelse i forældreansvarssagen i den stat, hvortil barnet har den største relation, jf. art. 1, litra b og princippet i art. 16.³³ Dette skyldes den grundlæggende formodning om, at den stat hvori et barn har sit sædvanlige opholdssted, er den stat der er mest egnet til at træffe

²⁸ Bkg nr. 34 af 28/11-02 art. 3

²⁹ Kvisberg (2009) s. 50, Bet 1467 2005 s. 122, Bet 1166 1989 s. 26

³⁰ Ordlyden, Kvisberg (Kvisberg 2009) s. 50, jf. s. 67

³¹ Bkg nr. 110 af 21/11-91

³² Trådte i kraft ved bkg nr. 453 af 18/6-91 § 1, stk. 1

³³ Schuz (2013) s. 126-127, Pérez-Vera (1981) s. 429-430, Bet 1166 1989 s. 381, Kvisberg (2009) s. 174

afgørelse, jf. Haag80 art. 1, litra b.³⁴ Kompetence- og tilbageleveringsreglerne finder således anvendelse i et samspil, hvor fokus er på at træffe afgørelser til barnets bedste.

Haag80 skelner mellem oprindelses- og modtagerstaten. Oprindelsesstaten er den stat, hvor barnet havde bopæl forud for fjernelsen, og modtagerstaten er den stat, hvortil barnet flyttes, hvilke begreber anvendes i det følgende. Endvidere fremkommer Haag80 art. 3 med en definition på, at en børnebortførelse eller tilbageholdelse er ulovlig hvis der er et brud på forældremyndighedsrettigheder der blev udøvet på tidspunktet for bortførelsen. I de engelske versioner af Haag80 og Haag96 er der fuld overensstemmelse mellem definitionerne af en børnebortførelse. Dette indikerer, at de to konventioner supplerer hinanden i deres natur.³⁵ Det betyder også, at Haag80, dens for- og efterarbejder samt domme om definitionen af børnebortførelse kan anvendes til brug for fortolkning af Haag96 art. 7, stk. 2.³⁶ Det fremgår da også af Karnov-note 2231 til RPL § 448g, stk. 1, nr. 2, at *Begreberne ulovlig bortførelse og tilbageholdelse skal forstås i overensstemmelse med børnebortførelseslovens § 10, stk. 2*, hvor børnebortførelseslovens § 10, stk. 2 stammer fra Haag80. Forskellen i definitionen på dansk i Haag80 og Haag96 må herefter vurderes uden betydning. Ulovlig børnebortførelse eller tilbageholdelse i overensstemmelse med definitionen ovenfor vil i det følgende samlet blive betegnet som børnebortførelse.

Haag80 indeholder ikke nogen positive kompetenceregler, og kun én negativ kompetenceregel i art. 16. Reglen forhindrer en stat i at træffe afgørelse i en forældreansvarssag førend der er taget stilling til tilbageleveringsspørgsmålet,³⁷ men bidrager ikke ellers til afklaring af, hvorvidt en stat har kompetence til at træffe afgørelse i en forældreansvarssag. Af samme grund kan der hverken aftales eller stiltiende accepteres kompetence efter Haag80. Reglen finder først anvendelse i det der er fremsendt en anmodning om tilbagelevering efter Haag80, jf. ordlyden *After receiving notice of a wrongful removal or retention of a child [...]* eller når den part, som påstår børnebortførelse under forældreansvarssagen har haft rimeligt med tid til at

³⁴ Pérez-Vera (1981) s. 429-430, Schuz (2013) s. 102 og 127, Kvisberg (2009) s. 174

³⁵ Practical Handbook afsnit 4.21 og 13.4, Lagarde (1997) s. 559, Bet 1467 2005 s. 162

³⁶ Practical Handbook afsnit 4.21, Lagarde (1997) s. 559

³⁷ DeHart (2000) s. 84-85

fremstille en sådan anmodning, jf. ordlydning [...] *unless an application under this Convention is not lodged within a reasonable time following receipt of the notice.*

Endvidere forhindrer art. 16, at der træffes afgørelse om [...] *merits of rights of custody* [...], hvor *rights of custody* indebærer rettigheden til at varetage omsorgen for barnet og herunder at bestemme barnets bopæl, jf. Haag80 art. 5, litra a.³⁸ Dette betyder, at modtagerstaten ikke kan træffe afgørelse om forældremyndighed og bopæl under sagens behandling. Modtagerstaten kan dog godt træffe midlertidige afgørelser, herunder foranstaltninger af beskyttende karakter,³⁹ og særligt etablering af samvær med den tilbageværende forælder, jf. Haag80 art. 21.⁴⁰ Der kan derimod ikke træffes afgørelse om midlertidig forældremyndighed.⁴¹

Det bemærkes samtidig, at der kun er mulighed for at træffe midlertidige afgørelser i det omfang staten har positiv hjemmel hertil. Herudover finder Haag80 kun anvendelse på børn indtil de er fyldt 16 år, jf. Haag80 art. 4.

Haag80 finder kun anvendelse mellem stater, som har tiltrådt den. Pr. d. 24/5-21 har 101 stater tiltrådt Haag80, og konventionen er trådt i kraft i alle disse kontraherende stater.⁴² Det er kun 72 af staterne, som Danmark samarbejder med, men listen revideres løbende,⁴³ og kan findes på boernebortfoerelser.dk. Det er derfor vigtigt, at der ved en ny sag undersøges, om der er tale om en kontraherende stat hvori Haag80 er trådt i kraft og om Danmark samarbejder med staten.

2.5 Om Haag96

Danmark underskrev Haag96 d. 1/4-03 og ratificerede den d. 30/6-11.⁴⁴ Tiltrædelsen af Haag96 skete ved lov nr. 434 af 8/5-06 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (herefter børnebeskyttelsesloven)⁴⁵. Af børnebeskyttelseslovens § 1, stk. 1 fremgår, at

³⁸ Se også *INCADAT (A)*

³⁹ *INCADAT (B)*

⁴⁰ Schuz (2013) s. 30, Kvisberg (2009) s. 581

⁴¹ Bet 1166 1989 s. 86-87, Nielsen (1997) s. 244

⁴² *Hcch.net (A)*

⁴³ *Boernebortfoerelser.dk (A)*

⁴⁴ *Hcch.net (B)*

⁴⁵ Nyeste: lbkg nr. 777 af 7/8-2019

bestemmelserne i Haag96 finder anvendelse i Danmark og den er derved implementeret ved inkorporering,⁴⁶ og trådte i kraft d. 1/10-11.⁴⁷

Haag96s kompetenceregler findes i konventionens kapitel II, art. 5-14, og er hele konventionens kerne.⁴⁸ Udover de indledningsvist nævnte formål med internationale kompetenceregler, så er formålet også at *forbedre beskyttelsen af børn i internationale situationer*, herunder et ønske om at undgå konflikter mellem retssystemer ift. eksempelvis international kompetence.⁴⁹

Det er ikke efter Haag96 muligt at aftale sig til kompetence,⁵⁰ ligesom det ikke er mulighed for stiltiende accept af kompetence.⁵¹ Art. 3 indeholder en ikke-udtømmende liste over de forældreansvarssager der er omfattet af Haag96 og er de samme som nævnt under RPL.⁵² Art. 4 indeholder en udtømmende liste over hvilke afgørelser der ikke er omfattet Haag96, herunder etablering af forældremyndighed, afgørelser vedr. adoption, navngivning, børnebidrag m.v. Herudover finder Haag96 anvendelse *på børn fra tidspunktet for deres fødsel, indtil de er fyldt 18 år*, jf. Haag96 art. 2.

Haag96 og de dertilhørende kompetenceregler finder kun anvendelse på foranstaltninger der er truffet, i en stat efter Haag96 er trådt i kraft i den pågældende stat, jf. Haag96 art. 53, stk. 1. Det er derfor vigtigt at holde for øje, hvornår de relevante stater har tiltrådt konventionen ift. sagens begyndelse. Aktuelle oplysninger herom, kan altid findes på Haagerkonferencens hjemmeside, HCCH.net.

Haag96 er pr. d. 23/5-21 tiltrådt af 57 stater, og den er trådt i kraft i 52 af disse stater.⁵³ For så vidt angår de stater, hvor Haag96 er trådt i kraft, samarbejder Danmark med 49 stater.⁵⁴ Som ved Haag80 opdateres listen over samarbejdsstater løbende og det er derfor vigtigt ved opstart af en sag at undersøge på hcch.net og boernebortfoerelser.dk,

⁴⁶ Bet 1467 2005 s. 178-179, Storgaard m.fl. (2019) s. 171 og note 24 på side 172

⁴⁷ Ikrafttrådt ved bkg nr. 970 af d. 29/9-11

⁴⁸ DeHart (2000) s. 871

⁴⁹ Forord til Haag96

⁵⁰ Ordlyden, Bet 1467 2005 s. 61, VEJ 9274 2019 s. 13, Nielsen: børnebeskyttelsesloven note 44

⁵¹ VEJ 9274 2019 s. 13

⁵² Christensen (2020) s. 757, VEJ 9274 2019 s. 4, Practical Handbook afsnit 3.14-3.31

⁵³ *Hcch.net (B)*

⁵⁴ *Boernebortfoerelser.dk (B)*

om der er tale om en kontraherende stat hvori konventionen er trådt i kraft og om Danmark samarbejder med staten.

2.6 Opsamlende bemærkninger

Samlet for alle regelsæt bemærkes det, at de enkelte regelsæt er ens for de typer af forældreansvarssager, som er omfattet af regelsættene. På den måde skal der inden for et regelsæt ikke skelnes mellem de forskellige omfattede sagstyper. Hvad der dog skal skelnes imellem, er hvorvidt sagen er omfattet af konventionens anvendelsesområde ift. både sagstyper, barnets alder, tidspunktet for sagens start mv.

3. Valg af regelsæt

3.1 Indledende bemærkninger

Da der er forskellige kompetenceregler i de forskellige regelsæt, som finder anvendelse i forskellige situationer, er det relevant at få foretaget et korrekt valg af regelsæt for fastlæggelse af, om Danmark har kompetence. Dette afsnit er relevant, hvor 2 eller flere regelsæt finder anvendelse samtidig, jf. det i afsnit 2 gennemgåede. Der fokuseres på konventionernes anvendelsesområde ift. situation, sagstype samt konventionernes fravigelsesklausuler (*eng. disconnection clauses*), hvor fravigelsesklausuler forstås som de regler i konventioner og traktater, som afgrænser anvendelsen ift. andre internationale regelsæt.⁵⁵ Dette sker med henblik på klarlægning af, om konventionerne finder anvendelse selvstændigt, ift. hinanden og/eller i supplement til hinanden.

For at vælge imellem de forskellige regelsæt, skal der tages stilling til 1) om der er tale om en børnebortførelse og 2) om forældrene til barnet er i gang med en skilsmisse, eller om sagen falder uden for de to ovenfor nævnte tilfælde. Først herefter kan det fastlægges, hvilket regelsæt der skal anvendes.

3.2 Børnebortførelse

Såfremt der foreligger en børnebortførelse, vil det indebære, at Haag80 art. 16 skal anvendes, såfremt der er modtaget oplysninger om at barnet er i staten som følge af en børnebortførelse eller der er indgivet anmodning om tilbagelevering. I en sag, hvor der overvejes og vurderes, om der er tale om en børnebortførelse, er det relevant at inddrage

⁵⁵ Dawar (2010) afsnit A, CAHDI (2008) pkt. 10

overvejelser om, hvorvidt der er sket et skift af barnets bopæl (afsnit 4.2.4). Da både Haag80 og Haag96 indeholder bestemmelser relevante for en børnebortførelsessituation, herunder international kompetence, er det relevant at overveje begge konventioners anvendelse.

Da Haag80 ikke indeholder positive kompetenceregler, men en sådan er påkrævet for at kunne træffe afgørelse, skal det overvejes hvordan de øvrige regelsæt kan bidrage med den påkrævede positive kompetenceregulering og derved supplere Haag80.

Haag80 indeholder fravigelsesklausuler i art. 34 og 36. Haag80 begrænser således ikke anvendelsen af andre overenskomster/instrumenter, som har til formål at sikre tilbagegivelse af et barn eller tilrettelægge samværsret, jf. art. 34, 2. pkt. Det er i betænkningen om internationale børnebortførelser bemærket, at dette betyder, at de nordiske regler kunne opretholdes.⁵⁶ Haag80 art. 36 fastlægger, at Haag80 ikke er til hinder for indgåelse af fremtidige aftaler med henblik på *at begrænse de restriktioner, der måtte gælde for tilbagegivelse af et barn.*

Haag96 indeholder en fravigelsesklausul i art. 50 hvoraf fremgår, at Haag96 ikke skal påvirke anvendelsen af Haag80, hvilket støtter op om Haag80 art. 34 og 36. I det omfang Haag80 finder anvendelse, skal Haag96 derfor vige.⁵⁷ Haag96 finder stadigvæk anvendelse som supplement til Haag80 såfremt anvendelsen sker med henblik på tilbagelevering af et ulovligt bortført eller tilbageholdt barn, jf. Haag96 art. 50, 2. pkt. Nærværende afsnit er derfor alene relevant for de stater der har tiltrådt begge konventioner. Der er pt. kun 5 stater som Danmark ikke samarbejder med efter Haag80, men som der samarbejdes med om Haag96. Dette er Cuba, Guyana, Lesotho, Nicaragua og Paraguay.⁵⁸ Ift. de øvrige stater Danmark samarbejder med efter Haag96 er der fuldt sammenfald med Haag80, og der henvises derfor til listen vedr. Haag96 på boernebortfoerelser.dk. Med henvisning til Haag96 art. 50 er der derfor ikke megen tvivl om, at Haag80 har forrang, såfremt den behandler det relevante spørgsmål. Hvorvidt den rent faktisk behandler spørgsmålet, afhænger af den specifikke situation.

⁵⁶ Bet 1166 1989 s. 35

⁵⁷ Practical Handbook afsnit 12.4 og 13.1, Schuz (2013) s. 30, Lagarde (1997) s. 601

⁵⁸ Sammenholdelse af *Boernebortfoerelser.dk (A)* og *Boernebortfoerelser.dk (B)*

I de situationer, hvor der kun samarbejdes om Haag80, kan NÆK muligvis anvendes supplerende, jf. afsnit 3.3 nedenfor. Finder dette ikke anvendelse, kan RPL anvendes supplerende.

Såfremt hverken Haag80 eller Haag96 er trådt i kraft mellem de pågældende stater, vil det være RPL der skal anvendes til klarlægningen af kompetencespørgsmålet, medmindre der er en igangværende skilsmisse- eller separationssag, jf. RPL § 448g, stk. 4.

3.3 Skilsmisse- eller separationssag

Det er kun i samarbejdet efter NÆK, at der er mulighed for sambehandling mellem en skilsmisse- eller separationssag og en forældreansvarssag.

Såfremt barnets forældre er i gang med en skilsmisse- eller separationssag, vil den stat der varetager skilsmisse- eller separationssagen samtidig kunne behandle forældreansvarssagen, jf. NÆK art. 8 (om bestemmelsen, afsnit 4.7).

NÆK indeholder ingen fravigelsesklausuler der afgrænser anvendelsesområdet ift. øvrige konventioner. Anvendelsen af NÆK må derfor afgrænses ift., at der skal være en igangværende separations- eller skilsmissesag i en af de kontraherende stater samt afgrænses ift. de øvrige konventionernes fravigelsesklausuler. NÆK vil finde anvendelse førend RPL, jf. RPL § 448g, stk. 4.

Haag96 art. 52 er en fravigelsesklausul der behandler forholdet til andre konventioner, herunder NÆK. Art. 52, stk. 1 angiver en respekt af tidligere aftaler i det omfang der ikke er lavet en deklaration om det modsatte, hvilket ingen af de nordiske lande har.⁵⁹ Haag96 art. 52, stk. 1 hjemler således muligheden for videreførelse af NÆK, jf. både Haag96 art. 52, stk. 1 og børnebeskyttelseslovens § 1, stk. 3.⁶⁰ Da Haag96 ikke berører andre konventioner, som allerede er tiltrådt forinden tiltrædelsen af Haag96 betyder dette, at NÆK vil have forrang fremfor Haag96 således,⁶¹ at kompetencen i en forældreansvarssag der sambehandles med en skilsmisse- eller separationssag for to parter i en af de nordiske stater, skal behandles efter NÆK og ikke Haag96.

⁵⁹ Island har ikke tiltrådt Haag96, *Hcch.net (C)*, *Hcch.net (D)*, *Hcch.net (E)*, *Hcch.net (F)*

⁶⁰ Bet 1467 2005 s. 171 og 197, Nielsen: børnebeskyttelsesloven note 3, Bogdan m.fl. (2020) s. 235

⁶¹ Bet 1467 2005 s. 171

Såfremt der foreligger en situation, hvor der både er spørgsmål om børnebortførelse samtidig med behandlingen af en separations- eller skilsmisssag, vil kompetencereglen i Haag80 skulle anvendes førend kompetencereglen i NÆK, jf. Haag80 art. 16, jf. Haag80 art. 3.⁶² Herudover skal kompetencen efter NÆK udøves i overensstemmelse med Haag80, jf. NÆK art. 8, stk. 3.⁶³

3.4 Øvrige situationer

I alle øvrige tilfælde, altså hvor der ikke er en børnebortførelse eller en igangværende skilsmisse- eller separationssag, vil hverken NÆK eller Haag80 finde anvendelse. Herefter vil det alene være et spørgsmål om der er tale om to eller flere stater der har tiltrådt Haag96 hvorved den skal finde anvendelse selvstændigt. Hvis det ikke er tilfældet, skal de danske domstole anvende RPL til afklaring af kompetencespørgsmålet.

3.5 Opsamlende bemærkninger

Det må herefter vurderes, at Haag80 har forrang fremfor de øvrige regelsæt, såfremt der er tale om en børnebortførelse. Anvendelsen kan ske med supplement fra et af de øvrige regelsæt afhængigt af, om de finder anvendelse. Dernæst bliver spørgsmålet, om der er en igangværende separations- eller skilsmisssag hvor begge forældrene er statsborgere og har bopæl i to af de nordiske stater, hvilket medfører anvendelse af NÆK til fastlæggelse af kompetence. Finder ingen af de to situationer sted, anvendes Haag96, såfremt der er tale om to kontraherende stater. Hvis ingen af ovenstående tre scenarier finder anvendelse, vil det være RPL, som skal anvendes.

Det må herefter kunne fastlægges, at det folkeretlige hierarki for valget imellem de forskellige regelsæt, er 1) Haag80, 2) NÆK, 3) Haag96 og 4) RPL.

Hierarkiet indebærer, at såfremt et regelsæt afgør kompetencespørgsmålet, vil det ikke være nødvendigt at vurdere de efterstående regelsæt, og så fremdeles. Reglerne kan anvendes som supplement for hinanden i det omfang et højere rangeret regelsæt ikke giver svaret på kompetencespørgsmålet. Det understreges, at der med dette ikke gives mulighed for at vælge et andet kompetenceregelsæt, såfremt det først valgte, ikke giver Danmark kompetencen.

⁶² Christensen (2020) s. 775, Kvisberg (2009) s. 214

⁶³ VEJ 9274 2019 s. 15, Kvisberg (2009) s. 50

3.5.1 Retskildehierarkiet for international kompetence i Danmark

Nedenfor præsenteres et hjælpeværktøj til valg mellem kompetenceregelsættene, ud fra det folkeretlige hierarki der er nævnt ovenfor. I skemaet tages der udgangspunktet i beskrivelserne af konventionernes anvendelsesområde samt fravigelsesklausulerne nævnt i afsnit 3.2-3.4 i de givne situationer.

Det understreges, at i et tilfælde hvor der er tale om 3 stater, skal der foretages en konkret vurdering af relevante regelsæt ift. hver enkelt stat.

Til brug for læsning af skemaet vil der ved henvisning til *Boernebortførelser.dk (A)* og *Boernebortførelser.dk (B)* refereres til gældende liste for samarbejdsstater inden for hhv. Haag80 og Haag96, som nævnt i afsnit 2.4 og 2.5. Såfremt der kræves anden aldersgrænse end de 18 år der normalt anvendes ved danske forældreansvarssager, er dette angivet.

4.1 Tidspunktet for fastlæggelse

Det fremgår ikke direkte af RPL § 448g, på hvilket tidspunkt det skal vurderes, om staten har international kompetence. Det fremgår derimod af *vejledning om international kompetence*, at kompetence skal vurderes på tidspunktet for indgivelse af anmodning til Familieretshuset.⁶⁴ Ifølge danske kilder er dette også gældende for Haag96.⁶⁵

Forskellen ift. det tidsmæssige aspekt i fastlæggelsen af kompetence er, om kompetence fastholdes i tilfælde af flytning.⁶⁶

Såfremt barnets bopæl ændres under sagens behandling, vil Danmark ifølge Haag96 ikke kunne fastholde sin kompetence, jf. Haag96 art. 5, stk. 2.⁶⁷ I en sådan situation vil det derfor være nødvendigt for Familieretshuset, Familieretten eller en hver senere instans at afvise en fortsat behandling af sagen.⁶⁸ Dette gælder dog ikke rent midlertidige ophold,⁶⁹ samt i tilfælde af børnebortførelse, jf. Haag96 art. 7, stk. 1, 1. del.⁷⁰

Såfremt barnet flytter til en stat som Danmark ikke samarbejder med efter Haag96, fastholdes den danske kompetence efter RPL § 448g.⁷¹ Såfremt en sag behandles med baggrund i kompetence efter NÆK, og den forælder som et krav er rejst imod, flytter til en anden nordisk stat, fastholder den stat der behandler sagen kompetencen.⁷²

Ifølge den negative kompetenceregulering i Haag80 art. 16 skal modtagerstaten stoppe behandlingen af en forældreansvarssag, når de modtager oplysninger om, at barnet er bortført til eller tilbageholdes i modtagerstaten. Dette gælder både forældreansvarssager der startes efter, at oplysningen er kommet frem samt sager der er startet forinden, jf. ordlyden af bestemmelsen.

⁶⁴ VEJ 9274 2019 s. 6, Christensen (2020) s. 758

⁶⁵ VEJ 9274 2019 s. 6, Christensen (2020) s. 758

⁶⁶ VEJ 9274 2019 s. 6, Christensen (2020) s. 763

⁶⁷ VEJ 9274 2019 s. 7, Christensen (2020) s. 763, Lagarde (1997) s. 553, Practical Handbook afsnit 4.8-4.11

⁶⁸ Christensen (2020) s. 763

⁶⁹ VEJ 9274 2019 s. 7, Practical Handbook afsnit 13.86

⁷⁰ Schuz (2013) s. 29

⁷¹ VEJ 9274 2019 s. 7, Frost (2018) s. 1321

⁷² Bet 1166 1989 s. 27

4.2 Barnets bopæl

4.2.1 Indledende bemærkninger

Den altovervejende hovedregel er, at Danmark har international kompetence, såfremt barnet har bopæl her i Danmark, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 1, Haag96 art. 5 og NÆK art. 8.⁷³ Fastlæggelsen af barnets bopæl er derfor essentiel i en hver sag, hvor der er tvivl om, hvilken stat der har kompetence. Det understreges, at der er forskel på den fysiske bopæl og den rent juridiske bopæl. I nogle tilfælde vil fastlæggelsen af den juridiske bopæl ske hurtigt og næsten automatisk. I andre tilfælde kræver det mere dybdegående undersøgelse af omstændighederne, førend det kan fastlægges, hvor et barn menes at have bopæl juridisk set. Endvidere kan der være forskellige definitioner af bopælsbegrebet inden for forskellige regelsæt. En fejlagtig fastlæggelse af barnets bopæl kan medføre, at sagen føres flere steder, slet ikke bliver ført, eller bliver ført det forkerte sted.

4.2.2 Bopælsbegrebet

Begrebet er anvendt som det grundlæggende element i fastlæggelsen af kompetence efter Haag96.⁷⁴ Begrebet er dog ikke nærmere defineret i konventionen eller af Haagerkonferencen.⁷⁵ Begrebet betegnes som en international retlig standard, som fortsat er under udvikling.⁷⁶ Begrebet er altså dynamisk og må derfor defineres og afgrænses i ud fra gældende ret samt fortolkes overensstemmende med gældende ret.⁷⁷ Udfordringen herved er, at der opstår forskellige fortolkninger af bopælsbegrebet i forskellige jurisdiktioner.⁷⁸

Fastlæggelsen af barnets bopæl kan ske ud fra den *forældreorienterede*- eller den *børneorienterede tilgang*. Den forældreorienterede tilgang baserer sig på forældrenes fælles intention om etablering af bopæl,⁷⁹ herunder om den er midlertidig eller permanent. Den børneorienterede tilgang baserer sig på de faktuelle realiteter i barnets

⁷³ VEJ. 9274 2019 side 5, Christensen (2020) s. 759, Bet 1467 2005 s. 15 og 21, Practical Handbook afsnit 4.5 og 13.83, Kvisberg (2009) s. 175

⁷⁴ Practical Handbook afsnit 4.5 og 13.83

⁷⁵ VEJ 9274 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 4.5 og 13.83

⁷⁶ Practical Handbook afsnit 13.83

⁷⁷ VEJ 9274 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 13.83

⁷⁸ *INCADAT (C)*, Kvisberg (2009) s. 131-132

⁷⁹ Engelsk: *the parental intention approach*, Practical Handbook afsnit 13.85, Schuz (2013) s. 186-187

liv, herunder uddannelse, familie, venner mv.⁸⁰ Det er muligt at anvende enten én af fremgangsmåderne eller kombinere dem.⁸¹ Herudover fremgår det af *Practical Handbook*, at nogle domstole inddrager barnets alder i valg af fremgangsmetode således, at jo ældre barnet er, jo mere fokuseres der på barnets livssituation.⁸² Henset til de momenter der skal vurderes på, vil folkeregisteradressen være uden betydning når barnets bopæl skal fastlægges.⁸³

Bopælsbegrebet er ej heller defineret i RPL, men det fremgår af forarbejderne, at begrebet skal forstås i overensstemmelse med Haag96s bopælsbegreb *habitual residence*.⁸⁴ I NÆK anvendes der også bopælsbegrebet, *barnets sædvanlige opholdssted*, og er derfor det samme bopælsbegreb som i RPL § 448g,⁸⁵ der skal forstås som begrebet i Haag96.

4.2.3 Forskellen mellem Haag80 og Haag96

Selvom både Haag80 og Haag96 er udarbejdet ved Haagerkonferencen, skal bopælsbegrebet i de to regelsæt ikke fortolkes ens.⁸⁶ Dette er med henvisning til at *habitual residence* er et faktisk koncept, hvorfor der kan være forskellige overvejelser ved anvendelse af begrebet i forlængelse af forskellige regelsæt.⁸⁷ Overvejelserne i forbindelse med de to regelsæt indeholder samtidig flere ens momenter, hvorfor der kan anvendes retspraksis på tværs af de to regelsæt til inspiration.⁸⁸ Eksempelvis henviser *Practical Handbook* til en række af afgørelser offentliggjort i INCADAT der vedrører børnebortførelsesafgørelser efter Haag80.⁸⁹ Hvilke forskelle der kan være på bopælsbegreberne, er ikke nævnt i hverken *Practical Handbook*, for- eller efterarbejder. I det følgende vil Haag96-definitionen blive anvendt.

4.2.4 Skift af bopæl

Det bør overvejes, om der er sket et skift af barnets bopæl, som kan medføre en ændring af, hvilken stat der har den internationale kompetence. En ændring af den fysiske bopæl

⁸⁰ Engelsk: *the child-centred approach*, *Practical Handbook* afsnit 13.85, Schuz (2013) s. 189-192

⁸¹ *Practical Handbook* afsnit 13.85, Schuz (2013) s. 192-195

⁸² *Practical Handbook* afsnit 13.85

⁸³ Christensen (2020) s. 760

⁸⁴ Bet 1467 2005 s. 203, VEJ 9274 2019 s. 5

⁸⁵ VEJ 9274 2019 s. 15, Christensen (2020) s. 775

⁸⁶ *Practical Handbook* afsnit 13.84

⁸⁷ *Practical Handbook* afsnit 13.84

⁸⁸ *Practical Handbook* afsnit 13.85

⁸⁹ *Practical Handbook* afsnit 13.85 note 609-615

kan skyldes 2 situationer: 1) den/de der har forældremyndighed, flytter barnet med til en ny stat, og 2) i tilfælde af børnebortførelse.

Den første situation

En flytning fra en stat til en anden for et voksent menneske indebærer en aktiv beslutning om at skifte bopæl og slå rødder i en ny stat. Derfor vil en ændring af bopæl også kunne ske forholdsvist hurtigt. Er der derimod tale om børn, der flyttes på tværs af landegrænser af forældrene, er der ingen aktiv beslutning om at flytte fra barnets side af, hvorfor bopælsskiftet kan blive vurderet anderledes.⁹⁰ På sigt vil der også ske ændring af barnets bopæl, dog ikke lige så hurtigt.⁹¹

Skift af bopæl vurderes ud fra de afsnit 4.2.2 to nævnte tilgange, den forældreorienterede- og den børneorienterede tilgang. Den forældreorienterede tilgang vurderer på forældrenes fælles intention med selve flytningen.⁹² Hvis den ene forælder derimod beslutter at flytte ud af staten med parternes fælles barn, i strid med den anden forælders rettigheder, vil der ikke umiddelbart statuere et skift af bopæl i juridisk forstand. Sagen skal derimod vurderes efter reglerne om børnebortførelse nedenfor.

I de situationer hvor et midlertidigt ophold er tidsbegrænset ud fra en klar aftale, er det i praksis accepteret, at flytningen ikke vil medføre skift af bopæl.⁹³ Det fremgår dog samtidig, at dette kun er accepteret i nogle kontraherende stater, hvor der i den forbindelse henvises til domme fra Danmark, England, USA og Hong Kong.⁹⁴ Såfremt et midlertidigt ophold er *open-ended*, og altså uden tidsbegrænsning og uden bestemt dato for returnering til oprindelsesstaten, kan der forholdsvist hurtigt ske skift af bopæl.⁹⁵

Et tidsbegrænset midlertidigt ophold vil, hvis det udstrækkes ud over den aftalte periode, overgå til at være en ulovlig tilbageholdelse af barnet, hvilket behandles nedenfor.

⁹⁰ Practical Handbook afsnit 13.85

⁹¹ Practical Handbook afsnit 13.85

⁹² Practical Handbook afsnit 13.85, Schuz (2013) s. 186-187

⁹³ Practical Handbook afsnit 13.85 og note 611 og 612, *INCADAT (D)*, Pedersen (2016) s. 131

⁹⁴ Practical Handbook afsnit 13.85 og note 611 og 612, *INCADAT (D)*

⁹⁵ Practical Handbook afsnit 13.85 og note 610, *INCADAT (E)*, Pedersen (2016) s. 131-132

Den børneorienterede tilgang vil som nævnt ovenfor, basere sig på de faktuelle realiteter i barnets liv. Ifølge den børneorienterede tilgang er det først når barnet har været tilknyttet den nye stat i en periode og på en måde, hvorefter barnet får skabt tilknytning ift. uddannelse, familie, venner mv., at barnet kan siges at have skiftet bopæl.⁹⁶ Det kan også let forestilles, at i en situation, hvor et barn flyttes til en stat, hvor det allerede har familie, kan sproget og deler kultur, at barnet så hurtigere falder til og etablerer tilknytning til staten.

Den anden situation

Såfremt barnet ulovligt bortføres til udlandet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet, sker der ikke et umiddelbart skift af barnets bopæl som følge heraf, jf. princippet i Haag80 art. 16, jf. art. 3, Haag96 art. 7, stk. 1, 1. del og/eller RPL § 448g, stk. 1, nr. 2 og stk. 3, 1. led.⁹⁷ Der kan dog på et tidspunkt ske et skift af bopæl, selv i forlængelse af en børnebortførelse (se afsnit 4.3).

4.3 Børnebortførelse

Dette afsnit er en klarlægning af den internationale kompetence i tilfælde af eller mistanke om børnebortførelse. Det understreges, at der kan opstå uenighed, særligt ift. opfattelsen af, om der er tale om en børnebortførelse.

Fastlæggelsen af barnets bopæl førend børnebortførelsen er relevant for fastlæggelsen af både, hvilken stat der har international kompetence, men er også helt grundlæggende ift., om der reelt er sket en børnebortførelse efter Haag80 art. 3.

Indledningsvist kan det fastlægges, at NÆK ikke indeholder regler vedr. kompetence i en børnebortførelsessituation, men kompetencen skal fortolkes i overensstemmelse med Haag80.

4.3.1 Skift af bopæl til udlandet i forlængelse af børnebortførelse (tab af kompetence)

Haag80 art. 16 forhindrer modtagerstaten i at træffe afgørelse i en forældreansvarssag, såfremt modtagerstaten er en kontraherende stat. Bestemmelsen berører dog ikke spørgsmålet om oprindelsesstatens kompetence.

⁹⁶ Practical Handbook afsnit 13.85, Schuz (2013) s. Schuz (2013) s. 189-192

⁹⁷ Samt Practical Handbook afsnit 4.23

Hvis et barn har bopæl i Danmark og bortføres til eller tilbageholdes i udlandet, vil Danmark fortsat have international kompetence, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 2 eller Haag96 art. 7, 1. del.

RPL § 448g, stk. 2 indeholder undtagelsen til stk. 1, nr. 2, altså reglen om bevarelse af dansk kompetence i tilfælde af børnebortførelse ud af Danmark. Såfremt stk. 2 finder anvendelse, betyder det, at til trods for, at et barn er bortført til udlandet eller tilbageholdt i udlandet, og barnet havde bopæl i Danmark forinden børnebortførelsen, vil Danmark ikke bevare den internationale kompetence. Stk. 2, nr. 1-3 indeholder 3 kumulative betingelser, som er 1) der er gået et år fra, at *indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl*, 2) der inden for det i nr. 1 nævnte tidsrum *ikke er indgivet anmodning om tilbagegivelse af barnet, som stadig er under behandling* og 3) *barnet er faldet til i sine nye omgivelser*. Udover ovenstående, vil de danske myndigheder endvidere miste kompetencen, såfremt forældremyndighedsindehaveren har affundet sig med børnebortførelsen.⁹⁸

Reglen stammer fra Haag96 art. 7,⁹⁹ der indeholder de samme betingelser for bopælsskifte i en børnebortførelsessituation. Begrebet *faldet til* fra Haag96 art. 7, stk. 1, litra b reflekterer til dels Haag80 art. 12.¹⁰⁰ Det er derfor muligt at anvende retspraksis fra Haag80 art. 12 til brug for fortolkning af *faldet til*-begrebet i Haag96 art. 7, stk. 1, litra b.¹⁰¹

Vurderingen af hvorvidt barnet er faldet til ifølge Haag80 art. 12, stk. 2, skal ikke ske på tidspunktet for sagens start, men nærmere på tidspunktet for hovedforhandlingen.¹⁰² Dette skyldes hensynet til barnet og at såfremt der måtte være indtrådt forhold i perioden mellem sagens start og hovedforhandlingen der taler enten for eller imod, at barnet er faldet til, så skal barnet ikke lide skade ved, at disse efterfølgende omstændigheder ikke kan blive indregnet.¹⁰³ En klarlægning af hvad begrebet indebærer, er der dog ikke enighed om i praksis,¹⁰⁴ hvor nogle stater anvender en

⁹⁸ VEJ 9274 2019 s. 11, Bet 1467 2005 s. 204, Christensen (2020) s. 774

⁹⁹ Bet 1467 2005 s. 204

¹⁰⁰ Practical Handbook afsnit 4.22, situation b, Lagarde (1997) s. 559

¹⁰¹ Practical Handbook afsnit 4.22, situation b

¹⁰² Schuz (2013) s. 229

¹⁰³ Schuz (2013) s. 228-229

¹⁰⁴ Schuz (2013) s. 229-232, *INCADAT (F)*

praksis der er strengere end for fastlæggelsen af bopæl og hvor andre stater anvender en mildere vurderingsstandard.¹⁰⁵ Herudover ses der også indtil flere stater der knytter vurderingen op på samme kriterier, som ses i den forældreorienterede- og den børneorienterede tilgang præsenteret i afsnit 4.2.2 og 4.2.4.¹⁰⁶

Selvom Haag80 art. 12 kan anvendes til brug for fortolkning af Haag96 art. 7, er det vigtigt at være opmærksom på, at de to bestemmelsers etårige periode er forskellige. Det er derfor muligt for modtagerlandet at være i den situation, hvor der kan nægtes tilbagelevering efter Haag80 med henvisning til udløbet af den deri indeholdte etårige periode, men hvor der ikke er erhvervet kompetence efter Haag96 med henvisning til at den deri indeholdte etårige periode ikke er udløbet.¹⁰⁷ I en sådan situation er det dog stadigvæk muligt for modtagerlandet at træffe midlertidige hasteafgørelser efter Haag96 art. 11 og 12.¹⁰⁸

For både RPL og Haag96 er det vigtigt at huske på forskellen ift. tidspunktet for fastlæggelsen og en mulig efterfølgende ændring i kompetencen. Ift. RPL er det således tidspunktet for sagens modtagelse, uanset om ovenstående indtræder. Men for sager der falder under Haag96 vil ovenstående medføre et tab af kompetence, også for igangværende sager.

4.3.2 Skift af bopæl til Danmark i forlængelse af børnebortførelse (erhvervelse af kompetence)

Indledningsvist kan det fastlægges, at Danmark som udgangspunkt ikke kan træffe afgørelse i en forældreansvarssag fra det tidspunkt, hvor de bliver gjort bekendt med, at barnet er bortført til Danmark jf. Haag80 art. 16. Dette medfører, at de nedenfor præsenterede regler vedr. Danmarks erhvervelse af kompetence først er relevante, når der er taget stilling til tilbageleveringsspørgsmålet.

RPL § 448g, stk. 3 indeholder undtagelser til stk. 1, nr. 1 og 4, altså de ikke-kumulative betingelser om, at Danmark har international kompetence, såfremt barnet har bopæl i Danmark eller barnet opholder sig i Danmark, men bopælen ikke er kendt. Herefter

¹⁰⁵ Schuz (2013) s. 229-232, *INCADAT (F)*

¹⁰⁶ Schuz (2013) s. 229-232, *INCADAT (F)*

¹⁰⁷ Lagarde (1997) s. 559, Nygh (1998) s. 17, *Practical Handbook* afsnit 4.22, situation b

¹⁰⁸ Nygh (1998) s. 17, *Practical Handbook* afsnit 4.23

finder bestemmelserne ikke anvendelse, når barnet er ulovligt bortført til Danmark.¹⁰⁹ Bestemmelsen fastslår samtidig, at til trods for, at et barn er bortført til Danmark, så er der mulighed for at træffe afgørelse her i landet, såfremt 1) barnet har haft bopæl her i landet i mere end et år efter, at forældremyndighedsindehaveren har fået eller burde have fået kendskab til dette og 2) der er ikke indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, jf. RPL § 448g, stk. 3, nr. 1. Herudover kan Danmark træffe afgørelse, til trods for, at et barn er bortført til Danmark, hvis de danske domstole har givet afslag på at tilbagelevere barnet, jf. RPL § 448g, stk. 3, nr. 2.

For så vidt angår Haag96, er reglerne om erhvervelse af kompetence de samme som ved tab af kompetence, altså en vurdering af betingelserne i Haag96 art. 7, stk. 1, litra a og b, og der henvises derfor til gennemgangen under afsnit 4.3.1.

4.3.3 Sammenhængen mellem Haag96 art. 5, stk. 2 og 7

Med forbehold for Haag96 art. 7 medfører art. 5, stk. 2, at et skift af bopæl samtidig medfører skift af jurisdiktion, jf. ordlyden. Art. 5, stk. 2 indebærer ikke perpetuatio fori hvilket betyder, at kompetencen ikke fastholdes i tilfælde af bopælsskifte, også selvom der var kompetence på tidspunktet for sagens start.¹¹⁰ Selvom barnet reelt måtte have etableret bopæl i modtagerlandet i overensstemmelse med art. 5, stk. 2, betyder forbeholdet for anvendelsen af art. 7, at betingelserne i art. 7 skal være opfyldt sammen med skift af bopæl, førend kompetenceskiftet i henhold til art. 5, stk. 2 accepteres.¹¹¹ Derved forlænges kompetencen tilhørende oprindelsesstaten i forbindelse med en børnebortførelse.¹¹² Indtil betingelserne i art. 7 er opfyldt, vil den oprindelige stat derfor have kompetence til at træffe afgørelse, og udelukker derved modtagerstatens mulighed for at træffe afgørelse, selv hvor der er nægtet tilbagegivelse efter Haag80.

Art. 7 indikerer, at selvom man ikke ønsker at tilgodese den bortførende forælder,¹¹³ så må man anerkende, at barnet på et tidspunkt vil falde til i modtagerlandet og at det derfor vil være til barnets bedste, at der træffes afgørelse i den anden stat.¹¹⁴ Den etårige periode indikerer en formodning for/opfattelse af, hvornår en stat overgår fra at være

¹⁰⁹ VEJ 9274 2019 s. 11, Frost (2018) s. 1324, Christensen (2020) s. 763, Bet 1467 2005 s. 203

¹¹⁰ Practical handbook afsnit 4.10, Lagarde (1997) s. 555

¹¹¹ Practical handbook afsnit 4.20, DeHart (2000) s. 93

¹¹² Nygh (1998) s. 16

¹¹³ Practical Handbook afsnit 4.20

¹¹⁴ Schuz (2001) s. 154

forum non-convenience til at være *forum convenience*.¹¹⁵ Artikel 7 forhindrer altså ikke, at der sker skift af barnets bopæl,¹¹⁶ men alene hvornår skiftets kompetencemæssige konsekvenser imødeses.

Man kan spørge hvorfor man i nogle situationer vil acceptere, at bortførerens handlinger tilgodeses. En del af dette begrundes med, at der er et ønske om at beskytte barnet mod *re-abduction*, såkaldt gengældelse-bortførelse, hvor den efterladte forælder rejser til modtagerstaten og uretmæssigt tager barnet med retur.¹¹⁷

Som ovenstående viser, kan det være svært at navigere i, hvilken stat der må og kan træffe hvilke typer af afgørelser. Af samme årsag anbefaler Haagerkonferencen kompetenceoverførsel efter Haag96 art. 8 og 9 også som en mulighed.¹¹⁸ Det bemærkes, at dette dog ikke er muligt for en stat, der har kompetence under art. 7.¹¹⁹

4.3.4 Opsamlende bemærkninger

RPL § 448g, stk. 2 og 3 ligner hinanden med den forskel, at afvisning af tilbagegivelse af et barn danner grundlag for erhvervelse af dansk kompetence, men ikke tab heraf. Der er derfor ikke fuld symmetri imellem dem.¹²⁰ Kompetencereglerne for Haag96 er enslydende uanset om børnebortførelsen sker til eller fra Danmark.

Henset til tidspunktet for vurdering af kompetence, skal det bemærkes, at når betingelserne i RPL § 448g, stk. 2 eller 3 indtræder under en sags behandling, vil dette ikke medføre ændring af kompetencen. Dette er i modsætning til Haag96, hvor efterfølgende indtrådte omstændigheder der medfører opfyldelse af betingelserne i Haag96 art. 7, litra a eller b, medfører tab eller erhvervelse af kompetence under sagens behandling.

4.4 Uroligheder i hjemlandet

Hverken Haag80 eller NÆK indeholder særlige bestemmelser herom, og det er derfor kun RPL og Haag96 der skal overvejes.

¹¹⁵ Schuz (2001) s. 154

¹¹⁶ Nygh (1998) s. 16

¹¹⁷ Schuz (2001) s. 154

¹¹⁸ Monahan (2004) s. 103, Practical Handbook afsnit 4.10

¹¹⁹ Ordlyden af Haag96 art. 8 og 9, Nygh (1998) s. 17

¹²⁰ Bet 1467 2005 s. 204

Spørgsmålet vedrører den situation, hvor barnet er rejst her til landet uden en forælder eller værge, enten midlertidigt eller permanent og, at det derfor er nødvendigt at træffe en afgørelse om beskyttelse af barnet.¹²¹ En sådan situation vil også mestendels betyde, at barnet ikke kan siges at have bopæl i tilflugtsstaten, og der vil derfor ikke være kompetence efter Haag96 art. 5.¹²²

RPL § 448g, stk. 1, nr. 3 angiver, at de danske myndigheder har kompetence til at træffe afgørelse, hvis et barn opholder sig her i landet som en følge af uroligheder eller lignende, og derfor er fordrevet fra sit hjemland. Dette medfører, at Danmark kan træffe afgørelse i forældreansvarssager, mens deres anmodning om asyl er under behandling her i landet.¹²³ Bestemmelsen er indført i forbindelse med tiltrædelsen af Haag96, der indeholder en tilsvarende bestemmelse i art. 6, stk. 1.¹²⁴

Bestemmelsen er endnu ikke anvendt i noget offentliggjort dansk retspraksis inden for specialets afgrænsning. Selvom RPL § 448g, stk. 1, nr. 3 er baseret på Haag96 art. 6, stk. 1, så er der dog tale om to forskellige regler. De skal derfor ikke nødvendigvis fortolkes ens da RPL § 448g, stk. 1, nr. 3 skal fortolkes i overensstemmelse med danske lovfortolkningsregler mens der til fortolkning af Haag96 art. 6, stk. 1 skal anvendes almindelige folkeretlige principper herom.

4.5 Ikke kendt bopæl, men ophold her i landet

Hverken Haag80 eller NÆK indeholder bestemmelser herom. Det er herefter kun RPL og Haag96 der skal overvejes.

Reglerne herom kan være relevante hvis barnet ofte flytter mellem to stater eller når et barn mister sin bopæl i en stat, uden at erhverve bopæl i en ny stat.¹²⁵ Et sådant scenarie skal dog så vidt muligt undgås.¹²⁶

RPL § 448g, stk. 1, nr. 4 angiver, at der kan træffes afgørelse i en forældreansvarssag her i landet, såfremt barnet opholder sig her og barnets bopæl ikke er kendt. Dette gælder ikke, når opholdet i Danmark er en følge af en ulovlig børnebortførelse, jf. afsnit

¹²¹ Lagarde (1997) s. 555, Nielsen: børnebeskyttelsesloven note 49

¹²² Lagarde (1997) s. 555, Nielsen: børnebeskyttelsesloven note 49

¹²³ VEJ 9274 2019 s. 12, Bet 1467 2005 s. 41

¹²⁴ Frost: RPL note 2232, Bet 1467 2005 s. 204

¹²⁵ Practical Handbook afsnit 4.17

¹²⁶ Practical Handbook afsnit 4.16

4.3.2. Bestemmelsen stammer fra Haag96 art. 6, stk. 2.¹²⁷ Det understreges, at der alene er tale om en rent fysisk tilstedeværelse i staten.¹²⁸

Paul Lagarde betragter denne type af jurisdiktion, som et *jurisdiction of necessity*, i.e. en nødvendighedsjurisdiktion,¹²⁹ altså en type af kompetence etableret med baggrund i nødvendigheden i, at en stat har kompetence til at træffe afgørelse om beskyttelse af barnet. Reglen er et eksempel på, at Haagerkonferencen har forsøgt at gardere sig imod en situation, hvor der potentielt ikke er nogen stat der har kompetence, og derfor ikke er en stat der kan træffe afgørelse om barnets beskyttelse. Da der kun er tale om en nødvendighedsjurisdiktion, forekommer det derfor også naturligt, at kompetencen vil bortfalde, så snart barnet har fået bopæl i en stat.¹³⁰ Herefter vil det kun være muligt at træffe afgørelse i hastetilfælde (afsnit 4.6).¹³¹

Ligesom bestemmelsen om flygtningebørn, er der heller ikke vedr. denne bestemmelse offentliggjort dansk retspraksis inden for specialets afgrænsning. Samtidig skal det præciseres, at også her skal RPL og Haag96 fortolkes i overensstemmelse med de dertilhørende gældende fortolkningsregler.

4.6 Hastesager

NÆK indeholder ingen bestemmelser om hastebehandling.

Ifølge RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 har Danmark kompetence til at træffe afgørelse, såfremt barnet opholder sig i Danmark og sagen er af så hastende karakter, at der ikke kan afventes afgørelse fra hjemlandet. Bestemmelsen vil eksempelvis kunne anvendes til udpegning af midlertidig forældremyndighedsindehaver, fastsættelse, ændring og ophør af samvær eller lignende afgørelser efter FAL kapitel 5.¹³²

RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 svarer nogenlunde til Haag96 art. 11.¹³³ Reglerne om behandling af hastesager efter Haag96 findes både i Haag96 art. 11 og 12. Haag96-udvalget vurderede dog, at det ikke var relevant at indføre danske regler svarende til

¹²⁷ Frost: RPL note 2233, Bet 1467 2005 s. 204

¹²⁸ Practical Handbook afsnit 4.16

¹²⁹ Lagarde (1997) s. 555, Kvisberg (2009) s. 203

¹³⁰ Lagarde (1997) s. 557, Nielsen: børnebeskyttelsesloven note 50

¹³¹ Lagarde (1997) s. 557

¹³² Christensen (2020) s. 773, VEJ 9274 2019 s. 12

¹³³ Frost: RPL note 2234, Bet 1467 2005 s. 77

Haag96s art. 12.¹³⁴ Art. 11 giver, som ovenfor, muligheden for behandling af hastesager mens art. 12 giver muligheden for midlertidige afgørelser med kun territorialt begrænset effekt.

Ifølge ordlyden af art. 11 begrænses bestemmelsens anvendelsesområde til alene at omfatte *nødvendige beskyttelsesforanstaltninger*.¹³⁵ Endvidere finder bestemmelsen kun anvendelse, såfremt barnet eller barnets ejendele befinder sig i staten. Kravet efter RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 om, at der ikke kan afventes afgørelse fra hjemlandet, er ikke til stede i Haag96 art. 11.¹³⁶ For så vidt angår hastesager efter Haag96 art. 11, skal det fortolkes snævert, hvornår der er tale om en hastesag.¹³⁷ Definitionen af hvornår en sag er af hastende karakter, fremgår ikke af konventionen og må derfor findes i efterarbejder og retspraksis. Ifølge den forklarende rapport kan en målestok være, om barnet eller dets ejendom ville lide uoprettelig skade, såfremt der skulle anvendes de almindelige typer af kompetence under art. 5-10.¹³⁸ Der kan træffes afgørelser som omfattet af Haag96 art. 3, men ikke afgørelser som omfattet af Haag96 art. 4.¹³⁹ Hvornår en handling er nødvendig er heller ikke fastlagt i konventionen, men bør baseres på karakteren af den hastende sag.¹⁴⁰

Art. 12 kan som nævnt ovenfor alene anvendes til at træffe midlertidige geografisk afgrænsede afgørelser. Bestemmelsen er relevant hvor der er brug for en midlertidig afgørelse, men hvor der ikke er tale om egentlige hastende omstændigheder.¹⁴¹

Bestemmelsen kan eksempelvis finde anvendelse, hvor barnet midlertidigt opholder sig i staten, og forældremyndighedsindehaveren bliver ude af stand til at tage sig af barnet.¹⁴²

Kompetencegrundlaget i Haag96 art. 11 og 12 og RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 er et samtidigt kompetencegrundlag forstået på den måde, at den kompetence der udøves i en hastesag udøves samtidig med, at en anden stat har generel kompetence under art. 5-

¹³⁴ Bet 1467 2005 s. 97

¹³⁵ Bestemmelsens ordlyd, Practical Handbook afsnit 6.6-6-7

¹³⁶ Christensen (2020) s. 772, VEJ 9274 2019 s. 12

¹³⁷ Practical Handbook afsnit 6.3, Lagarde (1997) s. 567

¹³⁸ Practical Handbook afsnit 6.2, Lagarde (1997) s. 567

¹³⁹ Practical Handbook afsnit 6.6

¹⁴⁰ Practical Handbook afsnit 6.7, Lagarde (1997) s. 567

¹⁴¹ Lagarde (1997) s. 569, Bet 1467 2005 s. 76

¹⁴² Practical Handbook afsnit 7.2

10.¹⁴³ Det betyder også, at når den stat der har generel kompetence under art. 5-10, træffer en afgørelse, der berører hastesagen, kan hasteafgørelser efter art. 11 og 12 bortfalde, såfremt de vedrører det samme forhold.¹⁴⁴

Haag80 art. 16 forhindrer, at der træffes afgørelse i en forældremyndighedssag, herunder midlertidige afgørelser om forældremyndighed, jf. afsnit 2.4. Såfremt denne konvention finder anvendelse, vil de ovenfor nævnte muligheder for midlertidig afgørelse om forældremyndighed ikke finde anvendelse. Bestemmelsen forhindrer dog ikke afsigelse af andre typer af hasteafgørelse.

Da RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 baserer sig på Haag96 art. 11 kan definitionen derfra bruges vejledende idet det samtidig understreges, at den danske regel skal fortolkes i overensstemmelse med danske fortolkningsprincipper og kan udvikle sig i dansk retspraksis uafhængigt af hvorledes Haag96-reglen udvikler sig. Herudover er det relevant at være opmærksom på, om sagen falder inden for området af samarbejdet om Haag96, da der i så fald vil være mulighed for yderligere ikke-hastende foranstaltninger efter art. 12, som der ikke er mulighed for efter RPL.

Der er pt. kun en offentliggjort dansk dom vedr. en hastesag (afsnit 5.2.2).

4.7 Sambehandling med skilsmisse- eller separationssag

Kun NÆK kan danne grundlag for sambehandling mellem en skilsmisse- eller separationssag og en forældreansvarssag, jf. afsnit 3.3.

Udgangspunktet er, at såfremt der behandles en sag om separation eller skilsmisse i en nordisk stat, kan samme stat samtidig behandle en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, hvis barnet er ægtefællernes fælles barn og barnets sædvanlige opholdssted er i den pågældende stat, jf. NÆK art. 8, stk. 1.¹⁴⁵

Såfremt barnet ikke har bopæl i den kontraherende stat, hvor der verserer en skilsmissesag, er der fortsat kompetence i forlængelse af sagen, såfremt de fire kumulative betingelser i art. 8, stk. 2 er opfyldt: 1) barnet har sit sædvanlige opholdssted i en af de kontraherende stater, 2) barnet er ægtefællernes fælles barn og mindst én af

¹⁴³ Practical Handbook afsnit 6.8

¹⁴⁴ Practical Handbook afsnit 6.8 og 7.3

¹⁴⁵ VEJ 9274 2019 s. 14, Kvisberg (2009) s. 214

dem har forældremyndigheden, 3) ægtefællerne har accepteret, at spørgsmålet afgøres i denne stat og 4) det er bedst for barnet, at spørgsmålet afgøres i denne stat.

Der er ikke offentliggjort dansk retspraksis vedr. denne bestemmelse.

4.8 Overførsel af kompetence

Regler om overførsel af kompetence fra en kompetent myndighed i en stat til en ikke-kompetent myndighed i en anden stat findes i Haag96 art. 8 og 9. Der findes ikke lignende regler i dansk ret, og det er derfor kun inden for Haag96-konventionssamarbejdet, at der kan overvejes overførsel af kompetence.

Hensynet bag Haag96s regler om overførsel af kompetence hviler på formålet med konventionens kompetenceregler; den stat, der er nærmest til at træffe afgørelse til barnets bedste, skal kunne træffe afgørelse.¹⁴⁶ Af samme grund fremgår det da også af både art. 8 og 9, at kompetenceoverførsel alene kan ske af hensyn til barnets bedste.¹⁴⁷ Muligheden for overførsel af kompetence kan være relevant, såfremt barnet inden for den nærmeste fremtid lovligt flytter til en anden kontraherende stat.¹⁴⁸ Det kan også være i det tilfælde, at barnet ikke har statsborgerskab i den stat som barnet har bopæl i med begge forældre, som så går bort i en ulykke.¹⁴⁹ Kompetenceoverførsel kan alene ske, for så vidt angår en konkret sag eller en del heraf.¹⁵⁰ Der kan således ikke ske generel kompetenceoverførsel.¹⁵¹ Overførsel af kompetence kan ske med baggrund i den kompetente myndigheds eget initiativ eller en anmodning fra en af sagens parter.¹⁵²

I en situation hvor Danmark har international kompetence, jf. Haag96 art. 5 og 6, kan de fremsende en anmodning om, at en ikke-kompetent myndighed i en anden kontraherende stat overtager kompetencen, jf. art. 8. På samme vis kan en kompetent myndighed i en anden stat forslå, at deres kompetence overføres til den relevante myndighed i Danmark, jf. art. 9.¹⁵³ Betingelserne i art. 8 og 9 er næsten ens, hvor

¹⁴⁶ VEJ 9274 2019 s. 5, VEJ 9257 2019 s. 5, note 39 ovenfor

¹⁴⁷ VEJ 9257 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 5.4

¹⁴⁸ VEJ 9257 2019 s. 5

¹⁴⁹ Lagarde (1997) s. 559, Practical Handbook eksempel 5(A)

¹⁵⁰ VEJ 9257 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 5.5

¹⁵¹ VEJ 9257 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 5.7

¹⁵² VEJ 9257 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 5.8

¹⁵³ Bestemmelsens ordlyd, VEJ 9257 2019 s. 5, Practical Handbook afsnit 5.3

forskellen er, hvorvidt den anmodende myndighed vil afgive kompetence (art. 8) eller anmoder om kompetencen (art. 9).

Der er tre betingelser for, at der kan ske overførsel af kompetence; 1) den kompetente myndighed mener, at en myndighed i en anden kontraherende stat er mere egnet til at vurdere, hvad der er bedst for barnet, 2) barnet har en tilknytning til den ikke-kompetente stat og 3) den myndighed der modtager anmodningen, udtrykkeligt accepterer at overtage eller overdrage kompetencen.¹⁵⁴ Det er dog ikke et krav, at sagens parter accepterer en overførsel af kompetence.¹⁵⁵ For så vidt angår punkt 2, betegnes tilknytning som værende hvis barnet er statsborger i den anden stat, har formue i den anden stat, den anden stat behandler en ægteskabssag vedr. barnets forældre eller en anden væsentlig tilknytning, alle jf. art. 8, stk. 2.

4.9 International litispendens

Reglerne om international litispendens forhindrer, at myndigheder i flere stater træffer afgørelse om det samme forhold. Herved undgås risikoen for potentielt modstridende afgørelser ift. eksempelvis samværsordning, bopæl og forældremyndighed.¹⁵⁶ Der findes regler herom i bl.a. Haag96 art. 13. Ifølge bestemmelsen kan Danmark, til trods for at have kompetence efter Haag96 art. 5-10, ikke behandle en forældreansvarssag, såfremt der allerede verserer en sag om samme spørgsmål i en anden stat. Dette gælder kun i det omfang, at myndigheden i den anden stat har kompetence til at behandle sagen efter Haag96 art. 5-10 *på det tidspunkt hvor anmodningen blev fremsat, og denne anmodning stadig er under behandling.*¹⁵⁷ Ovenstående gør sig ikke gældende, såfremt den oprindelige myndighed i den anden stat har afslået at udøve kompetencen, jf. art. 13, stk. 2.¹⁵⁸ Haag96 art. 13 finder ikke anvendelse, såfremt barnet lovligt flytter fra en stat til en anden, og derfor skifter bopæl, jf. art. 5, stk. 2, afsnit 4.1 og 4.2.4, hvorfor det ikke vil være nødvendigt at afvise en senere anlagt sag.¹⁵⁹ I en situation med lovlig flytning af bopæl vil en forældreansvarssag i den oprindelige stat skulle bortfalde, mens den kompetente myndighed i den nye stat nu kan træffe afgørelse og litispendens vil

¹⁵⁴ VEJ 9257 2019 s. 6, Practical Handbook afsnit 5.9

¹⁵⁵ VEJ 9257 2019 s. 6, Practical Handbook afsnit 5.10

¹⁵⁶ Nielsen (1997) s. 104-105

¹⁵⁷ Bestemmelsens ordlyd, Practical Handbook afsnit 4.30, DeHart (2000) s. 94

¹⁵⁸ Practical Handbook afsnit 4.33

¹⁵⁹ VEJ 9274 2019 s. 7 og 14

derfor ikke indtræde. Bestemmelsen kan endvidere anvendes i en børnebortførelsessituation hvor modtagerstaten har nægtet tilbagelevering efter Haag80 og barnet har etableret bopæl i modtagerstaten, men hvor modtagerstaten ikke vil kunne træffe afgørelse, såfremt der samtidig verserer en forældreansvarssag i oprindelsesstaten.¹⁶⁰ Henset til bestemmelsens ordlyd, hvorefter der kun vurderes på kompetence under art. 5-10, følger det heraf, at hasteafgørelser efter art. 11 og 12 ikke er omfattet af litispændens-reglen.¹⁶¹

Udover Haag96, fremgår det af NÆK art. 8a, at såfremt et forældreansvarsspørgsmål indbringes for de kompetente myndigheder i mere end en af de kontraherende stater, skal dette have litispændens virkning for alle sager bortset fra den først anlagte, jf. NÆK art. 8a, stk. 1. I den forbindelse bemærkes det, at skilsmisse- og separationssager anses for at angå samme spørgsmål ift. vurderingen efter stk. 1, jf. NÆK art. 8a, stk. 2.¹⁶² Den senere anlagte sag stilles dog i bero indtil der foreligger afklaring af, om den myndighed som sagen først blev anlagt ved, er kompetent.¹⁶³ Først når det kan konstateres, at myndighederne i den første stat er kompetente, afvises den senere anlagte sag.¹⁶⁴

Foruden sager inden for Haag96- og NÆK-samarbejderne findes der ikke inden for Haag80-samarbejdet regler om international litispændens. Uden for konventionssamarbejderne, hvor kompetencen skal vurderes ud fra RPL §448g gælder der ikke nogen almindelig regel om international litispændens i forældreansvarssager.¹⁶⁵ Haag96-udvalget vurderede ej heller, at det var nødvendigt at indføre en sådan regel,¹⁶⁶ men der kan efter en konkret vurdering tillægges en dansk forældreansvarssag litispændensvirkning.¹⁶⁷ Dette kan eksempelvis ske, såfremt en afgørelse kan anerkendes i Danmark og sagen vedrører det samme forhold.¹⁶⁸ En afgørelse fra udlandet vil typisk kunne anerkendes, såfremt det følger af en international konvention eller traktat, eller

¹⁶⁰ Lagarde (1997) s. 571, Nygh (1997) s. 352

¹⁶¹ Practical Handbook afsnit 4.34

¹⁶² Prop. 2000/01:98 s. 61

¹⁶³ Prop. 2000/01:98 s. 62

¹⁶⁴ Prop. 2000/01:98 s. 62

¹⁶⁵ Bet 1467 2005 s. 80, VEJ 9274 2019 s. 14

¹⁶⁶ Bet 1467 2005 s. 98

¹⁶⁷ Bet 1467 2005 s. 80

¹⁶⁸ Nielsen (1997) s. 105

såfremt der foreligger indirekte international kompetence, altså hvis den stat hvori afgørelsen er truffet havde haft international kompetence efter danske regler.¹⁶⁹

4.10 Opsamlende bemærkninger

Regelsættene er optaget af at klarlægge, hvilken stat der er nærmest til at træffe afgørelse om et barn, ud fra hvilken stat barnet har den nærmeste tilknytning til. Den nærmeste tilknytning vurderes at give pågældende stat det bedste grundlag for at vurdere barnets forhold og dermed, hvad der er bedst for barnet.

Endvidere bliver det også tydeligt, at der flere steder er forskelle i reglerne der nødvendiggør en øget opmærksomhed på, hvilket regelsæt der arbejdes indenfor. Herunder kan der henvises til påstanden om, at det normalt vil *være uden betydning, om et kompetencespørgsmål afgøres efter reglerne i retsplejeloven eller i [Haagerbørnebeskyttelses]konventionen*, som det må vurderes, at man bør være varsom med at læne sig op ad, hvilket behandles yderligere i afsnit 6.

Ift. skift af bopæl er det vigtigt at være opmærksom på aftaler mellem forældrene, om barnet juridisk set har skiftet bopæl og de ekstra betingelser der er for skift af bopæl i tilfælde af en børnebortførelsessituation.¹⁷⁰

Endvidere fremkommer det også klart, at der ved børnebortførelser kan opstå tvivl om kompetencen herunder, at der skal være opmærksomhed på muligheden for midlertidige afgørelser under en børnebortførelsessag, tab eller erhvervelse af kompetence samt eventuelt indtræden af international litispændens.

5. Analyse af retspraksis

5.1 Indledende bemærkninger

Formålet med dette afsnit er at klarlægge, om de ovenfor gennemgåede regler anvendes korrekt i retspraksis både ift. valg af regelsæt samt valg og anvendelse af regel.

Herudover kan dommene anvendes til en klarlægning af reglernes anvendelighed og en vurdering af, om der er udfordringer med anvendelsen af de gældende regler på området. En undersøgelse af retspraksis er endvidere interessant, da gældende ret ikke

¹⁶⁹ Nielsen (1997) s. 105, Bet 1467 2005 s. 125

¹⁷⁰ Opsamling på afsnit 4.1-4.9, Pedersen (2016) s. 132

kan fastlægges førend forvaltningen og domstolene har anvendt reglen og derved skabt fuld klarhed over forståelsen af den.¹⁷¹

I de enkelte sagsfremstillinger fokuseres der kun på fakta der er relevant for klarlægning af kompetence, herunder datoer for flytninger, forældrenes eventuelt fælles intentioner samt oplysninger om barnets forhold. Oplysninger om hvordan forældrenes indbyrdes forhold var, skønnes ikke relevant for gennemgangen og vil derfor blive udeladt.

Såfremt der samtidigt tages stilling til et forældreansvarsspørgsmål, bliver den materielle behandling ligeledes ikke inddraget. Uanset at dommene vedrører forskellige typer af forældreansvarssager, er dommene fortsat sammenlignelige ift. både valg af regelsæt og valg og anvendelse af specifik regel, da de enkelte regler er ens for de typer af forældreansvarssager, som er omfattet af de enkelte et regelsæt, jf. afsnit 2.6. På samme vis vil der ved reference til RPL § 448f blive henvist til RPL § 448g, uanset tidspunktet for afsigelse af dom, da ændringerne alene er af mindre redaktionsmæssig karakter.¹⁷²

Mødrene vil i de følgende afsnit være angivet med M, mens fædre vil være angivet med F. Det fælles barn vil blive angivet med B, såfremt der er flere børn, vil de blive angivet med BB.

I vurdering af dommene tages der stilling til korrekt valg af regelsæt samt valg og anvendelse af regel. Analysen bliver opdelt i retspraksis vedr. henholdsvis børnebortførelser ud af Danmark og børnebortførelser til Danmark, herunder situationer med uenighed om børnebortførelsesspørgsmålet samt bopælsskifte uden tilbageleveringssag eller børnebortførelsespåstand.

5.2 Børnebortførelser ud af Danmark

5.2.1 TFA2019.89/2

Sagsfremstilling

Dommen vedrørte M i Polen og F i Danmark. M og F havde B født i 2016 i Danmark, som på tidspunktet for domsafsigelsen var 1,5 år gammel. M og F boede sammen i Danmark med enkelte pauser indtil M flyttede på krisecenter i begyndelsen af januar

¹⁷¹ Evald (2020) s. 207

¹⁷² Christensen (2020) s. 754

2017. I midten af januar 2017 flyttede M uden Fs samtykke til Polen med B. F indgav anmodning til de polske myndigheder om assistance med tilbagelevering af B til Danmark, og startede samtidig en forældremyndighedssag i Danmark. M påstod, at Danmark ikke havde kompetence til at træffe afgørelse i sagen med henvisning til at der allerede var startet en forældreansvarssag i Polen. D. 4/9-17 afsagde en polsk retsinstans afgørelse om, at B skulle tilbageleveres til Danmark, hvilken afgørelse blev anket af M. Herefter afsagde byretten d. 19/1-18 afgørelse om, at de havde kompetence til at behandle sagen og afgjorde samtidig forældreansvarssagen. Mens den danske ankesag verserede i Østre Landsret (herefter ØL), blev der d. 26/6-18 i den polske ankeinstans afsagt afgørelse om, at B ikke skulle tilbageleveres til Danmark. Herefter afsagde ØL dom d. 25/10-18 om ophævelse af byrettens dom og afvisning af sagen fra domstolene med henvisning til RPL § 448g, stk. 2, nr. 1-3.

Fortolkning og vurdering

Da sagen indledes med en uretmæssig fjernelse af B fra Danmark til Polen må det vurderes, at det først og fremmest er Haag80 der skal anvendes. Haag80 art. 16 fastlægger, at Polen ikke kan træffe afgørelse i en forældreansvarssag, førend de har taget stilling til tilbagegivelsesspørgsmålet, hvilket først sker d. 26/6-18. Haag80 siger ikke noget om Danmarks kompetence. Haag96 var tiltrådt af både Danmark og Polen på tidspunktet for sagens start, og skal derfor anvendes til vurdering af Danmarks kompetence, uden inddragelse af RPL.

Ift. fastlæggelse af Bs bopæl, understreges det, at B er født i Danmark og har boet i Danmark indtil B blev flyttet til Polen. Bs bopæl ifølge Haag96 må førend flytningen til Polen derfor være i Danmark. Hverken M eller F har modsat sig vurderingen af, at B havde bopæl i Danmark forinden børnebortførelsen.

Spørgsmålet er herefter om Danmark har mistet kompetencen efter Haag96 art. 7. Dette kræver først og fremmest, at B har fået bopæl i Polen. Oplysningerne i dommen om Bs ophold i Polen er alene af sparsom karakter, hvor M oplyser, at de polske myndigheder har vurderet, at B trives hos hende samt at det er bedst for B at han bliver ved M i Polen. Dette sammenholdt med, at B har været i Polen i en længere periode kan betyde, at B har etableret bopæl i Polen. At B har skiftet bopæl til Polen er uanset hvad, ikke tilstrækkeligt idet, at enten Haag96 art. 7 stk. 1, litra a eller b tillige skal være opfyldt.

Litra a kan afvises, da F ikke har accepteret Bs ophold i Polen. Domsafsigelsen fra ØL er fra oktober 2018 og hovedforhandlingen må derfor have været foretaget få uger forinden, jf. RPL § 219. 1-årsfristen i Haag96 art. 7, stk. 1, litra b løber fra midt januar 2017, hvor F bliver bekendt med, at M tager ophold i Polen med B og dette krav må derfor vurderes opfyldt. Endvidere har der ifølge sagens oplysninger verseret en tilbagegivelsessag i Polen, men var afsluttet på tidspunktet for behandlingen af landsretssagen i Danmark, og dette krav må derfor også vurderes opfyldt. Slutteligt kræver litra b, at B er faldet til i sine nye omgivelser. Som nævnt ovenfor er der primært oplysningen om, at myndighederne i Polen vurderede, at B havde det godt i Polen. Med forbehold for de sparsomme oplysninger om Bs ophold i Polen, må det derfor konstateres, at betingelserne i Haag96 art. 7, stk. 1, litra b er opfyldt.

Selvom der er begrænsede oplysninger i dommen om Bs forhold i Polen, kan det samtidig konstateres, at der fokuseres på Bs forhold og at der derfor anvendes den børneorienterede tilgang. Dette formentligt med henvisning til, at B er ulovligt ført til Polen og at den forældreorienterede tilgang derfor ikke vil medføre skift af bopæl.

Selvom byretten og ØL kommer frem til forskellige resultater og begge ved brug af forkert regelsæt, så er begge resultater korrekte. Dette skyldes først og fremmest, som konstateret i afsnit 4.3.1 og 4.3.3, at reglerne for tab af kompetence i forbindelse med en børnebortførelse ud af Danmark efter Haag96 medfører, at der under en sag kan mistes kompetence. Endvidere skyldes det, at det først er under landsretssagen, at tilbagegivelsessagen i Polen afsluttes samt først umiddelbart efter byretssagen, at 1-årsfristen indtræder. Det må samtidig understreges, at kompetencespørgsmålet ikke burde være afgjort efter RPL, men nærmere efter Haag80 suppleret af Haag96. Dette har dog ikke medført materielle fejl. Havde man anvendt RPL korrekt, havde RPL § 448g, stk. 2 været vurderet på tidspunktet for sagens start, og de i mellemtiden indtrådte omstændigheder burde derfor ikke have været tillagt betydning. I så fald havde Danmark haft kompetence til behandling af sagen.

Perspektivering til TFA2019.335

Dommen ligner på flere punkter den senere dom fra ØL af d. 2/7-19 offentliggjort i TFA2019.335. I denne sag flyttede den ene forælder også fra Danmark til [EU-land] med B uden forudgående aftale herom. [EU-land] gav afslag på tilbagelevering af B

med henvisning til at B var faldet til i [EU-land]. Også i denne dom kom byretten og ØL frem til forskellige resultater, som begge var korrekte, da der under sagens behandling var ændrede omstændigheder. På samme måde som i dommen ovenfor, ændrede omstændighederne sig efter byrettens behandling af sagen, hvor en retsinstans i [EU-land] nægtede tilbagegivelse.

Hvad der er særligt for TFA2019.335 er, at det i den dom ikke klart fremgår, hvilken stat B er bortført til, men alene, at B er bortført til [EU-land]. NÆK kan afvises som supplement, da der ifølge det oplyste, ikke er en igangværende skilsmisse. Alle EU-lande havde tiltrådt Haag80 med sidste ikrafttrædelse d. 1/8-03. Herudover havde alle EU-lande tiltrådt Haag96 med sidste ikrafttrædelse d. 1/1-16. Der fremgår ingen konkret dato for sagens start i Statsforvaltningen, men det fremgår dog, at Statsforvaltningen afsagde afgørelse om midlertidig forældremyndighed d. 8/9-17. Det må derfor vurderes, at både Haag80 og Haag96 må have været trådt i kraft.

Det må derfor konkluderes, at TFA2019.335 også skulle have været afgjort efter Haag80 suppleret af Haag96, og ikke efter RPL. Forælderen i [EU-land] har da også henvist til TFA2019.89/2 i sine anbringender for ØL. Nærværende sag havde da også haft et andet resultat, såfremt den var vurderet korrekt efter RPL, med henvisning til samme begrundelse som ovenfor. Afslutningsvist må det vurderes, at der er set på Bs forhold ved etablering af bopæl i Polen, på samme vis som ved TFA2019.89/2.

Fælles for begge domme er, at præmisserne er forholdsvist kortfattede. Der er derfor ikke mange oplysninger om, hvorvidt B er faldet til og har etableret bopæl i hhv. [EU-land] og Polen, som begge er grundlæggende krav efter Haag96 art. 7.

5.2.2 TFA2017.303

Sagsfremstilling

Dommen vedrørte M i et ikke nærmere angivet arabisk land og F i Danmark. M og F havde 3 fælles børn født i hhv. 2004, 2006 og 2008, som var født i Canada og både var danske og canadiske statsborgere. Familien havde siden 2012 opholdt sig i [arabisk land]. Parterne ophævede samlivet i 2015 og blev separeret ved bevilling af d. 24/10-16. M anlagde sag om skilsmisse og BFs bopæl ved de danske domstole i efteråret 2015, hvilke F påstod afvist med henvisning til manglende bopæl i Danmark.

Skilsmisssagen blev afvist ved ØL med henvisning til at forældrene ikke havde bopæl i Danmark. I forlængelse deraf valgte M at trække bopælssagen, da hun derefter ikke mente, at BB kunne have bopæl i Danmark, når M og F ikke havde det.

F tog BB med til Danmark på sommerferie og valgte derefter at bosætte sig i Danmark med BB uden tilladelse fra M. Han tilmeldte dem folkeregisteradresse i Danmark og meddelte M, at BB ikke ville vende retur til [Arabisk land]. M tog herefter til Danmark og afhentede BB d. 5/9-16 og ville efterfølgende ikke udlevere dem til F. Ms advokat fremsendte brev til Statsforvaltningen d. 18/8-16 med anmodning om opstart af en forældreansvarssag. D. 26/9-16 blev der afholdt møde i Statsforvaltningen, og M fik d. 7/10-16 tillagt forældremyndigheden alene midlertidigt under sagens behandling, hvorefter hun d. 11/10-16 tog BB med til [arabisk land]. Herefter startede sagen i Statsforvaltningen d. 2/11-16, og sagen blev oversendt til retten d. 7/11-16.

Ved retten påstod M, at Danmark havde kompetence til at behandle sagen til trods for, at hun befandt sig i [arabisk land] med BB, hvorimod F påstod, at Danmark ikke havde kompetence til at behandle forældreansvarssagen. Byretten afsagde dom d. 30/1-17 og vurderede, at der ikke var kompetence til at behandle forældreansvarssagen i Danmark. ØL afsagde dom d. 15/5-17, hvor det blev vurderet, at BB ikke havde bopæl i Danmark men, at sagen kunne behandles i Danmark, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 5, altså fordi sagen var af hastende karakter.

Fortolkning og vurdering

Det fremgår af begrundelsen for ØLs resultat, at Danmark ikke samarbejder med det pågældende land i nogen konventionssamarbejder ift. fastlæggelsen af international kompetence. Det må derfor vurderes, at byretten har overvejet muligheden for inddragelse af både Haag80 og Haag96 uden, at de kunne finde anvendelse. Da der kun er et arabisk land der har tiltrådt Haag80 og Haag96, vil der ikke i nærværende speciale blive sat spørgsmålstejn ved vurderingen. Regelsættet der skulle anvendes og blev anvendt, er herefter RPL.

Vurderingen af international kompetence efter RPL skal ske på tidspunktet for sagens start ved Statsforvaltningen d. 18/8-16.

Først og fremmest vurderede domstolen, om der er international kompetence med baggrund i bopæl, altså hovedreglen i RPL § 448g, stk. 1, nr. 1. Ud fra ovenstående sagsforløb må det vurderes, at BB kun har været i Danmark i en forholdsvis kort periode, og samtidig i en periode, hvor en stor del af perioden går over skolernes ferie således, at BB formentligt ikke har fået et netværk af betydning i Danmark. Herudover bestrider M at have givet samtykke til flytningen til Danmark samt vælger at føre BB ud af Danmark ved første mulighed herfor, derfor må det vurderes, i overensstemmelse med ØLs vurdering, at BB ikke har etableret bopæl i Danmark, hverken ud fra den forælder- eller børneorienterede tilgang. I dommen ses det, at folkeregisteradressen ikke anvendes til at fastlægge bopælen men, at det i stedet er de faktiske omstændigheder der anvendes til vurderingen af RPL § 448g, stk. 1, nr. 1 i overensstemmelse med reglerne herom.

Domstolen vurderer med henvisning til RPL § 448g, stk. 1, nr. 5, at der er international kompetence i Danmark fordi sagen er så hastende, at der ikke kan afventes afgørelse fra hjemlandet. Med dommen følger begrundelsen, at en dom om forældremyndighed fra Danmark vil kunne fuldbyrdes i [arabisk land] mens, at en afgørelse fra [arabisk land] ikke vil kunne anerkendes i Danmark. Herudover oplyses det, at det følger af reglerne i [arabisk land], at F pr. automatik har fuld forældremyndighed.

Kravene efter RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 er, udover BBs ophold i Danmark på tidspunktet for sagens start også, at sagen er så hastende, at det ikke er muligt at afvente afgørelse fra bopælsstaten. Det fremgår af *Kommenteret Retsplejelov* s. 1325, der gennemgår nærværende dom, er det ikke i dommen er angivet, hvad det var der udgjorde den hastende karakter i sagen. Af dommen er der da også kun henvist til at en afgørelse truffet i [arabisk land] ikke vil blive anerkendt eller fuldbyrdet her grundet manglende internationalt samarbejde.¹⁷³ Umiddelbart er det resultat som byretten måtte nå frem til efter hjemvisningen til fornyet behandling ikke offentliggjort og kan derfor ikke anvendes som fortolkningsbidrag. En afgørelse fra en dansk domstol udelukker ikke, at [arabisk land] senere kan træffe en anden afgørelse.

¹⁷³ I relation til denne udtalelse bør det bemærkes, at selv hvis der ikke er et samarbejde med den pågældende stat, er der mulighed for anerkendelse af udenlandske domme i medfør af reglerne om indirekte international kompetence (se afsnit 4.9 og fodnote 169), når blot afgørelsen ikke er åbenbart uforenelig med landets retsorden, såkaldt ordre public, jf. RPL § 223a.

Dommen er da også i *Kommenteret Retsplejelov* defineret som vidtgående. Henset til den manglende begrundelse for, hvad der udgjorde den hastende karakter og da begrundelsen ikke kan klarlægges ved en domsanalyse, må det vurderes, at dommen næppe er retningsvisende for sager efter RPL § 448g, stk. 1, nr. 5.

Da RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 baserer sig på Haag96, art. 11, ville ovenstående vurdering af dommen formentligt også gælde for en sag inden for Haag96-samarbejdet.

5.2.3 TFA2015.591

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte M i Tyrkiet og F i Danmark. M og F mødte hinanden i Tyrkiet i 2008, de blev kort efter gift og flyttede til Danmark. M og Fs BB var født i Danmark i hhv. 2008 og 2009. M flyttede til Tyrkiet d. 29/6-14 med BB, til hvilken rejse F ikke havde givet samtykke. M havde i forbindelse med rejsen efterladt et brev i Danmark til F hvoraf fremgik, at hun ikke agtede at vende tilbage til Danmark. F valgte herefter at anmode de tyrkiske myndigheder om assistance med tilbagelevering efter Haag80. M havde efter flytningen til Tyrkiet startet en forældreansvarssag der, hvilken blev sat i bero med henblik på vurdering af børnebortførelsessagen. Den danske forældremyndighedssag blev modtaget i Statsforvaltningen d. 11/12-14. Under hovedforhandlingen blev F tillagt forældremyndigheden alene midlertidigt under sagens behandling. Byretten konstaterede herefter kort i domsresultatet af d. 13/5-15, at da betingelserne i RPL § 448g, stk. 2 ikke var opfyldt, havde de ikke mistet kompetencen og havde således fortsat kompetence til at behandle sagen, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 2. Dette tiltrådte ØL ved dom af d. 30/6-15.

Fortolkning og vurdering

Både Danmark og Tyrkiet havde tiltrådt Haag80 på tidspunktet for sagens start og den fandt derfor anvendelse i sagen. Haag96 trådte først i kraft i Tyrkiet d. 1/2-17 og fandt derfor ikke anvendelse på tidspunktet, hvor denne sag verserede, jf. Haag96 art. 53, stk. 1. Herefter skal RPL anvendes supplerende.

Haag80 art. 16 fastlægger, at Tyrkiet ikke kan træffe en afgørelse, førend der er taget stilling til tilbageleveringsspørgsmålet, men fastlægger intet om den danske kompetence. Det skal herefter overvejes, om Danmark har mistet kompetencen i medfør af RPL §

448g, stk. 2. Retten konstaterede alene kort, at betingelserne for tab af kompetence ikke var opfyldt, men kommer ikke nærmere ind på vurderingen heraf.

Det skal først og fremmest understreges, at vurderingen af kompetence skal ske på tidspunktet for sagens start d. 11/12-14. Dette er uanset, om omstændighederne ændrer sig under sagens behandling, da det er RPL der anvendes. På tidspunktet for sagens indlevering, havde BB opholdt sig i Tyrkiet med M i knap 5,5 måned, og den første betingelse indeholdende den etårige frist er derfor ikke opfyldt. Det fremgår af dommen, at tilbageleveringssagen i Tyrkiet blev udsat med henblik på afholdelse af et retsmøde, som først afholdtes d. 14/7-15, og altså efter ØLs domsafsigelse, og tilbageleveringssagen var derfor ikke afsluttet. Ift. spørgsmålet om BB var faldet til i Tyrkiet var det kun oplyst, at BB var begyndt i skole i Tyrkiet og talte tyrkisk. Det kan derfor være svært på det foreliggende grundlag at vurdere, om BB var faldet til i Tyrkiet. Uanset om BB var faldet til i Tyrkiet, var de to første af de 3 kumulative betingelser ikke opfyldt, hvorfor Danmark kunne træffe afgørelse, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 2. Det må derfor konkluderes, at der i dommen er sket korrekt valg af regelsæt og korrekt fastlæggelse af kompetence.

Perspektivering til anden retspraksis

Dommen minder på flere punkter om dommene TFA2019.335 og TFA2019.85/2 behandlet i afsnit 5.2.1. Forskellen er, at der her anvendes kompetenceregler fra RPL og ikke Haag96 samt at der i nærværende dom blev vurderet til at være kompetence i Danmark, hvilket der ikke var i de to forudgående. Baggrunden for de forskellige resultater er, at der på tidspunktet for 2015-dommens start, var kompetence i Danmark. Uanset om betingelserne i RPL § 448g, stk. 2 var blevet opfyldt under sagens behandling i Danmark, blev kompetencen fastholdt, jf. afsnit 4.1.

Ved at sammenholde resultaterne af de tre domme bliver det meget tydeligt, at der er forskel på fastlæggelsen af kompetencen efter Haag96 og RPL, henset til forskelligheden i hvorvidt kompetencen kan ændres under en sags behandling. Alle tre sager må vurderes at være afgjort korrekt når der vurderes ud fra det korrekte regelsæt. I alle tre domme har man henvist til RPL. Såfremt RPL var anvendt i overensstemmelse med afsnit 2-4, burde man være kommet frem til andre resultater, da spørgsmålet i så

fald skulle have været vurderet på tidspunktet for sagens start, desuagtet efterfølgende indtrådte omstændigheder.

Det kan overvejes, om man i retspraksis har valgt at formålsfortolke reglerne således, at stk. 2 skal vurderes på et hvert tidspunkt under sagens behandling, eller i hvert fald ved domsafsigelse, og ikke blot på tidspunktet for sagens start, og således går bort fra princippet om perpetuatio fori. Dette også henset til at hvis betingelserne senere bliver opfyldt, så giver det ikke nødvendigvis mening, at Danmark træffer en afgørelse i en forældreansvarssag. Det er svært at vurdere om man i dansk retspraksis aktivt vælger at forlade en anvendelse af princippet om perpetuatio fori ved vurdering af RPL § 448g, stk. 2 som det ellers er bestemt i forarbejderne. Dette kan formentlig kun afdækkes ved en efterfølgende vurdering af lignende tilfælde efter RPL, hvor RPL vel at mærke er det korrekte regelsæt.

5.2.4 TFA2013.797

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte M i Polen og F i Danmark. Forældrene mødte hinanden i Polen i 2005. M flyttede til Danmark i 2006 og de fik B i februar 2007. M og F rejste sammen til Polen i marts 2012, til hvad der skulle have været et midlertidigt ophold, og i hvilken forbindelse M d. 17/3-12 forsvandt med B. Statsforvaltningen traf d. 17/4-12 afgørelse om, at M midlertidigt blev tillagt forældremyndigheden over B alene. Herudover havde F startet en tilbageleveringssag i Polen. Der blev herefter den 27/9-12 truffet afgørelse i Polen om tilbagelevering af B til Danmark, hvilken dom blev anket af M. Retten på Bornholm afsagde dom d. 10/4-13, hvorefter de fastslog, at de havde kompetence, jf. RPL § 448g, stk. 2, nr. 1-3. D. 9/5-13 traf Landsretten i Polen afgørelse om, at B ikke skulle tilbageleveres til Danmark. Den danske byretsdøm blev anket til ØL der afsagde dom d. 29/8-13 om forældremyndighed uden at tage stilling til kompetencespørgsmålet.

Fortolkning og vurdering

Både Haag80 og Haag96 finder anvendelse i nærværende sag, da både Polen og Danmark har tiltrådt disse på tidspunktet for sagens start. Haag80 art. 16 siger dog intet om Danmarks kompetence i nærværende sag, da Danmark er oprindelsesstaten.

Spørgsmålet er herefter om Danmark mister kompetencen efter Haag96 art. 7. M forsvandt med B i Polen d. 17/3-12, med intention om at blive i Polen, hvilke F allerede samme dag blev bekendt med, og det må derfor vurderes, at på tidspunktet for Bornholms Rets domsafsigelse, så var 1-årsfristen i Haag96 art. 7, stk. 1, litra b opfyldt. I forlængelse deraf er dette også tilfældet for sagens behandling i ØL. Det fremgår af dommen, at Fs advokat, på vegne af F, har søgt om tredjeinstansbevilling i Polen, hvilken ansøgning der ikke var kommet svar på inden ØL traf afgørelse. Det må derfor vurderes, at der er en sandsynlighed for, at den polske dom ikke var endelig, og Danmark derved fastholdte den internationale kompetence under ØLs behandling, jf. Haag96 art. 7, stk. 1, litra b. Dette er uanset om B er faldet til i Polen, da alle betingelserne i Haag96 art. 7, stk. 1, litra b skal være opfyldt for tab af kompetence. Det må derfor konkluderes, at rettens afgørelse er korrekt, selvom der er anvendt forkert regelsæt.

I modsætning til de to 2019-domme er tilbageleveringssagen i nærværende tilfælde ikke endeligt afgjort på tidspunktet for ØLs afgørelse, hvilket betyder, at betingelserne herom i litra b ikke er opfyldt. Kendetegnende for denne dom og 2015-dommen er, at der ikke i nogle af tilfældene begrundes nærmere, hvorfor betingelserne i RPL § 448g, stk. 2 ikke er opfyldt. Som i dommen ovenfor, er det ikke nødvendigt at overveje tilgang, da Haag96 art. 7 forhindrer skift i *forum convenience*. Da det således kun er én stat har kompetence til at træffe afgørelse, kan der heller ikke indtræde international litispendens.

Afsluttende bemærkes det, at dommen er et fint eksempel på, hvorledes domstolene tager stilling til kompetencespørgsmålet ex officio uden, at det øjensynligt har været påberåbt af nogle af parterne.

5.3 Børnebortførelser til Danmark

5.3.1 TFA2014.81

Sagsfremstilling

Dommen vedrørte Nicaraguanske M og danske F. M anmodede om udlevering af 2-årige B fra F, som opholdt sig i Danmark. Ms anmodning blev afvist d. 1/7-13 af ØL.¹⁷⁴

¹⁷⁴ ØLK af d. 17/7-13 trykt i TFA 2013.756Ø

Herefter vurderede Statsforvaltningen, at den havde kompetence i sagen, jf. RPL § 448g, stk. 3, nr. 2. Herefter blev M tillagt den midlertidige forældremyndighed i den efterfølgende forældremyndighedssag, hvilket F påklagede til Ankestyrelsen. I forlængelse deraf anmodede M på ny om udlevering af B efter RPL § 598, stk. 2, som den offentliggjorte dom i det primære handler om, og derfor udelades, i det der fokuseres på kompetencevurderingen.

Fortolkning og vurdering

Nicaragua har hverken tiltrådt Haag80 eller NÆK. Nicaragua har tiltrådt Haag96, som først havde virkning fra d. 1/12-19, hvorfor den ikke fandt anvendelse på tidspunktet for nærværende sag. Vurderingen af om Danmark havde international kompetence, skulle derfor, som det også er sket, vurderes efter RPL § 448g.

Da B ikke oprindeligt havde bopæl i Danmark, kunne Statsforvaltningen ikke behandle forældremyndighedssagen førend der var taget endeligt stilling til tilbageleveringen, jf. RPL § 448g, stk. 3. Først da ØL afviser tilbagelevering d. 1/7-13 må det vurderes, at Danmark erhvervede international kompetence, jf. RPL § 448g, stk. 3, nr. 2.

Statsforvaltningen henviser til vejledningen på området og ikke det relevante regelsæt. I relation til dette understreges det, at vejledningen ikke har retskraft, men i sin natur alene er vejledende. Statsforvaltningen burde derfor have henvist til RPLs regler.

Dommen er et fint eksempel på, hvorledes det at nægte tilbagegivelse påvirker kompetencevurderingen efter RPL § 448g, stk. 3. Samme resultat var næppe nået efter Haag96, da der kræves mere end nægtet tilbagelevering. Endvidere illustrerer dommen de udfordringer der er med stk. 3, hvis den tilbageværende forælder ikke er i en Haag80-samarbejdsstat og derfor ikke kan bruge tilbageleveringsmekanismen.

5.3.2 TFA2013.352/2

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte M i Asien og F i Danmark. Parterne blev gift i Danmark i november 2005 og fik B i januar 2009, som blev født i Asien. F flyttede tilbage til Danmark i januar 2011 og M flyttede med B til Danmark i maj 2011. F påstod, at flytningen skete med henblik på en varig flytning til Danmark, mens M påstod, at hun sammen med B, kun var på midlertidigt ophold i Danmark. M anmodede om ophævelse af den fælles

forældremyndighed ved Statsforvaltningen d. 14/6-11, hvilket blev afvist d. 30/6-11 med henvisning til manglende international kompetence, jf. RPL § 448g. F fremsendte en lignende anmodning til Statsforvaltningen d. 4/7-11, som d. 21/7-11 tillige blev afvist, jf. RPL § 448g. Der blev afholdt vilkårsforhandling d. 25/7-11 der medførte en aftale om, at der skulle være fælles forældremyndighed. I forlængelse deraf anmodede F igen d. 25/7-11 om en forældremyndighedssag, hvilket blev afvist ved afgørelse af d. 15/8-11, jf. RPL § 448g. Den sidstnævnte afgørelse blev indbragt for byretten som tiltrådte Statsforvaltningens afgørelse og ØL stadfæstede ved dom af d. 21/5-12, at der ikke var kompetence i Danmark.¹⁷⁵

D. 22/8-11 afslog fogedretten at udlevere B til Asien. Herefter anmodede M Statsforvaltningen om en ny forældremyndighedssag, der blev modtaget d. 7/6-12 med påstand om, at der nu var kompetence i Danmark. Herefter traf byretten d. 27/7-12 afgørelse om, at B skulle have bopæl hos M. Afgørelsen blev anket til ØL der d. 31/8-12 hjemviste sagen til fornyet behandling, da der ikke var taget stilling til kompetence.¹⁷⁶ Efter hjemvisningen af sagen afsagde byretten dom d. 10/10-12, hvorefter de nu mente, at de havde kompetence, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 1. Dommen blev anket til ØL der afsagde dom d. 14/1-13 om, at B skulle have bopæl hos M, uden at tage yderligere stilling til kompetencespørgsmålet. Det er dommen af 14/1-13, der er trykt som TFA2013.352/2.

Fortolkning og vurdering

Det fremgår ikke af dommen hvilket asiatisk land M kommer fra. Herudover er der meget stor forskel på, om Danmark samarbejder med de enkelte asiatiske lande efter Haag80 eller Haag96 eller begge regelsæt. En konkret vurdering af konventionsvalg og valg og anvendelse af regel er derfor ikke mulig. Der er dog alligevel enkelte momenter der er værd at bemærke. Dommen er et eksempel på, hvor komplicerede forældreansvarssager på tværs af landegrænser kan blive.

Den første dom om afvisning af behandling af sagen med henvisning til manglende international kompetence i Danmark er inddraget i *Forældreansvarsloven med Kommentarer*, som et eksempel på en situation med manglende international

¹⁷⁵ ØLD af d. 21/5-12 trykt i TFA2012.447/3

¹⁷⁶ ØLD af d. 31/8-12 trykt i TFA2012.543

kompetence. Den første dom er, sammen med den nyeste, skrevet ind i *Kommenteret Retsplejelov* s. 1322-1323, hvoraf kun fremgår, at parterne var enige om kompetence ved ØL i den seneste sag, hvilket må vurderes uden betydning for fastlæggelsen af kompetencespørgsmålet, da domstolene fortsat skal påse dette, jf. afsnit 2.1.

M starter en forældreansvarssag i Danmark til trods for, at hun ikke anerkender, at B har etableret bopæl i Danmark, hvilket forhindrer myndighederne i at træffe afgørelse, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 1 modsætningsvist med vurdering ved den forældreorienterede tilgang. Derved vil den forældreorienterede tilgang indledningsvist bevirke, at der ikke anerkendes international kompetence i Danmark.

Endvidere viser dommen hvorledes Bs fortsatte ophold i landet, til trods for Ms manglende ønske herom, vil medføre etablering af bopæl her i landet ved, at B har boet i Danmark mere end 1½ år på tidspunktet for den seneste afgørelse og i perioden har etableret den nødvendige tilknytning.

5.3.3 TFA2012.45

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte M i Danmark og F i Italien. Parterne blev gift i Danmark i 1992 og flyttede til Italien i 1998. Parterne havde BB født i hhv. 1997 og 2001. Familien aftalte en midlertidig flytning til England for en periode på et år, hvorefter de skulle have returneret til Italien sammen. I 2007 rejste M fra England til Danmark med BB uden, at F havde samtykket til flytningen. D. 11/6-08 anmodede M de danske myndigheder om fuld forældremyndighed over BB. F startede i juli 2008 en forældreansvarssag i Italien, der blev afvist med henvisning til litispendens.

F anmodede herefter de danske myndigheder om hjælp til tilbagelevering, og Vestre Landsret (herefter VL) afsagde kendelse d. 6/2-09 hvorefter BB skulle udleveres til F i Italien, til trods for, at de ikke ønskede dette.¹⁷⁷ Der blev efterfølgende afholdt fogedretsmøde d. 5/3-09 med henblik på udlevering af BB, hvor M udleverede BB, men hvor BB ikke ønskede at tage med F til Italien. D. 29/5-09 blev der igen afholdt fogedretsmøde med henblik på udlevering, hvor der opstod håndgemæng mellem F og BB, hvorefter fogedretten afsagde kendelse om, at tilbagegivelse blev nægtet, hvilken

¹⁷⁷ VLK af d. 6/2-09 trykt i TFA2009.308

kendelse ikke blev kæret. Herefter anmodede M Statsforvaltningen om midlertidigt at få forældremyndigheden alene, hvilket hun fik endeligt afslag på ved VLs kendelse af d. 12/3-10.¹⁷⁸ Parterne blev skilt ved dom af d. 17/5-10 afsagt af en dansk byret. Herefter anmodede M om genoptagelse af forældreansvarssagen fra juni 2008. Byretten afsagde kendelse d. 26/4-11 om, at der nu var kompetence i Danmark. Kendelsen blev kæret til VL, som herefter afsagde kendelse d. 16/9-11. VL afviste sagen med henvisning til at kompetence skulle vurderes på tidspunktet for sagens start. Ifølge VL var betingelserne i RPL § 448g, stk. 3, nr. 2, jf. stk. 1, nr. 1 og 4 først opfyldt ved Fogedrettens kendelse af d. 29/5-09. Af VLs kendelse fremgår det, at *Det ikke kan antages, at byretten under den allerede da verserende sag har opnået international kompetence på grundlag af fogedrettens afgørelse.*

Fortolkning og vurdering

Haag80 var tiltrådt af begge stater, men det var Haag96 ikke på tidspunktet for sagens start. Det må herefter vurderes, at Haag80 skal anvendes til klarlægning af kompetence med RPL supplerende.

Da BB er bortført til Danmark og F ikke efterfølgende har accepteret flytningen, kan Danmark ikke træffe afgørelse om forældremyndighed førend der er taget stilling til tilbagelevering, jf. Haag80 art. 16.

Da fogedretten vurderer, at BB skal tilbageleveres til F i Italien, erhverver Danmark ikke kompetence, jf. RPL § 448g, stk. 3, 1. del. Fogedretten vælger på ny d. 29/5-09 at behandle spørgsmålet, og nægter her tilbagelevering, hvilket bevirker, at betingelserne i RPL § 448g, stk. 3, nr. 2 er opfyldt og Danmark derved erhverver kompetence. For danske sager gælder den regel, at kompetence vurderes på tidspunktet for sagens start, uafhængigt af efterfølgende omstændigheder. Da M anmoder om genoptagelse af sagen der blev startet d. 11/6-08, skulle betingelserne i RPL § 448g, stk. 3 derfor vurderes på dette tidspunkt. Da der ikke var international kompetence i Danmark d. 11/6-08, kunne Danmark herefter ikke afsige afgørelse. Det må derfor vurderes, at kendelsen er korrekt.

¹⁷⁸ VLK af d. 12/3-10 trykt i TFA2010.446/1

Havde M i stedet valgt at anmode om opstart af en ny forældreansvarssag, fremfor genoptagelse af den gamle, skulle kompetencespørgsmålet vurderes på det tidspunkt, hvor den nye anmodning blev modtaget ved Statsforvaltningen, og derved havde der formentligt været kompetence i Danmark, da betingelserne i RPL § 448g, stk. 3, nr. 2 så havde været opfyldt på tidspunktet for sagen start.

Dommen viser tydeligt hvorledes det at nægte tilbagegivelse efter RPL påvirker kompetencespørgsmålet uden nødvendigheden af at vurdere bopæl, bopælsskifte og tilgang. Såfremt det havde været en sag efter Haag96, havde Danmark ikke erhvervet kompetence med henvisning til afvisning af tilbagelevering. Danmark havde i stedet erhvervet kompetence uden opstart af en ny forældremyndighedssag, da Danmark erhvervede kompetence, i det øjeblik betingelserne i Haag96, art. 7, stk. 1, litra b var opfyldt, uanset at dette skete efter sagens opstart.

5.4 Bopælsskifte med tvivl om børnebortførelse

5.4.1 TFA2017.113/1

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte M i England og F i Danmark. F og M havde fælles forældremyndighed, og B havde bopæl hos M. I foråret 2014 fik M tilbudt job i England og planlagde i den forbindelse at flytte til England med B. Hun fik hjælp af en advokat til udarbejdelse af en erklæring om, at F var indforstået med flytningen. Erklæringen blev underskrevet af begge parter. Grundet helbred flyttede M ikke til England i 2014, men forblev i Danmark. F dukkede ikke op til samvær, og hverken M eller F kontaktede hinanden med henblik på fortsættelse af det tidligere samvær. Der blev etableret samvær for første halvår af 2015, hvorefter M flyttede til England i juni 2015 efter forbedret helbred og modtagelsen af nyt jobtilbud. D. 2/6-15 indgav F anmodning til Statsforvaltningen om fastsættelse af samvær. I august 2015 trak F erklæringen om tilladelse til flytning tilbage og d. 8/9-15 startede F også en forældremyndighedssag i Danmark. I efteråret 2015 startede F en børnebortførelsessag med henvisning til at han ikke havde givet samtykke til udrejsen. Tilbagegivelsessagen verserede i England indtil en uge før F afgav forklaring i byretten. Sagen sluttede i England med henvisning til at M var taget tilbage til Danmark med B. M oplyste, at hun kun vendte tilbage til Danmark med henblik på afklaring af forældremyndighedssagen. Byretten afviste at behandle sagen

ved dom af d. 22/6-16 med henvisning til RPL § 448g, stk. 1, nr. 1 og 2, hvilket ØL tiltrådte ved dom af d. 19/12-16.

Fortolkning og vurdering

Både Danmark og England har tiltrådt Haag80 og Haag96, hvorfor anvendelse af RPL, i modsætning til hvad der er sket i dommen, ikke vil være relevant. Haag80 art. 16 forhindrer, at England kan træffe afgørelse i en eventuel forældreansvarssag førend der er taget stilling til tilbagelevering, men siger intet om kompetencen i Danmark.

Både den danske byret og landsret vurderer, at der ikke er tale om en ulovlig børnebortførelse med henvisning til definitionen herpå og den underskrevne erklæring.

Herefter er det alene vurdering af, om Danmark har den internationale kompetence efter Haag96, herunder om der er sket et lovligt bopælsskifte. Dette læner sig op ad samme vurdering som børnebortførelsesvurderingen, altså kravet om hvorvidt der er givet samtykke til flytningen. Samtykket er givet ved den fremlagte erklæring underskrevet af begge parter, hvorfor kompetencen nu ikke længere tilfalder Danmark, jf. Haag96 art. 5, stk. 2, modsætningsvist. Selvom der i dommen anvendes det forkerte regelsæt, må resultatet alligevel vurderes at være korrekt.

I dommen anvendes den forældreorienterede tilgang hvor det underskrevne dokument danner grundlag for, at der var enighed om bopælsskifte. Samtidig fokuseres der ikke på Bs forhold i England.

Ud fra denne sag kan det konstateres, at det er yderst vigtigt, at det af en tilladelse til udrejse fremgår, om en sådan er tidsbegrænset. En sådan aftale er netop afgørende for hvorvidt Danmark kan siges at have kompetence. Det kan overvejes, om der er opstået bristende forudsætninger i forhold til den underskrevne aftale, og at denne derfor ikke kan lægges til grund som tilladelse til bopælsskifte. Der er dog ikke tilstrækkelige oplysninger i dommen til at foretage en sådan vurdering.

Dommen er samtidig et godt eksempel på, at selvom domstolen i England har vurderet, at der er tale om en børnebortførelse og, at tilbageleveringssagen kun opgives da M flytter til Danmark, er dette ikke ensbetydende med, at domstolene i Danmark finder frem til samme resultat. Til trods for, at staterne har tiltrådt samme konventioner, ses det, at staterne ikke vurderer sagerne ens.

Slutteligt kan det bemærkes, at det af byrettens resultat fremgår, at det er forholdene på tidspunktet for Statsforvaltningens modtagelse af sagen der er afgørende for fastlæggelsen af kompetencen. Da der skulle afsiges afgørelse efter Haag96, understreges det, at efterfølgende forhold kan danne grundlag for tab og/eller erhvervelse af kompetence.

5.4.2 TFA2013.583

Sagsfremstilling

Dommen vedrørte M i Sverige og F i Danmark. Parterne mødte hinanden i 2008 og blev gift i 2010. B blev født i januar 2011 og M flyttede derefter til Danmark med B i april 2011 for at bo sammen med F. M flyttede frem og tilbage mellem Danmark og Sverige, indtil F ikke længere ønskede at udlevere B til M. D. 1/12-11 anmodede F Statsforvaltningen om bopæl og midlertidig forældremyndighed alene. D. 2/12-11 startede M på lignende vis en forældreansvarssag samt en skilsmisssag i Sverige. D. 19/12-11 traf flertallet i børne- og ungeudvalget i den danske kommune afgørelse om, at B skulle anbringes uden for hjemmet. D. 27/1-12 vurderede fogedretten, efter anmodning fra M, at B skulle tilbageleveres til M i Sverige, da B havde bevaret sin bopæl i Sverige. Denne kendelse blev kæret af F og kæremålet blev tillagt opsættende virkning. Inden ØLs stillingtagen til kæremålet, traf den svenske domstol d. 3/2-12 afgørelse om, at de havde kompetence samt at M midlertidigt skulle have forældremyndigheden alene, hvilken afgørelse blev kæret af F. D. 7/2-12 traf den danske kommune afgørelse om, at B over en periode skulle hjemgives til M således, at B var endeligt hjemgivet d. 13/2-12. Dagen efter stadfæstede ankestyrelsen afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, hvilken afgørelse F ønskede at indbringe for retten. D. 23/3-12 traf ØL afgørelse om, at kæremålet om tilbagelevering af B til Sverige skulle afvises bl.a. med henvisning til at B nu befandt sig i Sverige, efter kommunens udlevering af B til M. D. 26/4-12 traf den danske statsforvaltning afgørelse om, at der ikke på det foreliggende grundlag var kompetence til behandling af sagen i Danmark med henvisning til at B skulle tilbagegives til Sverige og på dette tidspunkt, faktisk befandt sig i Sverige.

D. 25/5-12 blev der i Sverige truffet afgørelse om, at der ikke var kompetence i Sverige til behandling af skilsmisse- og forældreansvarssagen grundet international litispænds,

da Fs anmodning til de danske myndigheder var kommet frem før Ms anmodning til de svenske myndigheder. Herefter indsendte F på ny d. 30/5-12 en anmodning til Statsforvaltningen om behandling af forældreansvarssagen. Statsforvaltningen vurderede dog, at Sveriges afvisning af at behandle forældreansvarssagen ikke gav Danmark grundlag for behandling af forældreansvarssagen efter RPL § 448g. Herefter blev sagen oversendt til byretten, der d. 2/1-13 traf afgørelse om, at der var kompetence i Danmark og hjemviste sagen til fornyet behandling ved Statsforvaltningen. M ankede byrettens afgørelse med påstand om afvisning af sagen fra de danske domstole. Herudover har ØL afsagt dom d. 22/2-13, hvorefter de tiltræder ankestyrelsens afgørelse om at anbringe B uden for hjemmet, men ophævede den del der angik den fortsatte anbringelse efter d. 19/12-11¹⁷⁹. ØL traf herefter endeligt afgørelse d. 6/5-13 om, at der var kompetence i Danmark, da B havde bopæl på tidspunktet for indleveringen af sagen til Statsforvaltningen d. 1/12-11.

Sideløbende med ovenstående sagsforløb har der fra starten af 2012 verseret en sag om registreringen af Bs folkeregisteradresse i Danmark, der blev endeligt afsluttet d. 5/2-13 med registrering af bopæl i Danmark med virkning fra den 15/4-11.

Fortolkning og vurdering

M har anmodet de danske myndigheder om assistance med tilbagelevering til Sverige, og indtil der tages endeligt stilling til det, kan Danmark ikke træffe afgørelse i en forældreansvarssag, jf. Haag80 art. 16. Tilbageleveringssagen blev afsluttet d. 23/3-12. Der blev indleveret anmodning om forældreansvarssag i Danmark d. 1/12-11 hvilken ud fra det oplyste, ikke blev behandlet yderligere under tilbageleveringssagen i overensstemmelse med Haag80 art. 16. Dernæst er spørgsmålet dog, hvorvidt der er en positiv kompetencehjemmel. Da der både er en skilsmisse- og forældreansvarssag i to nordiske lande, er det også relevant at overveje muligheden for anvendelse af NÆK. Der er dog ifølge det oplyste ikke en skilsmissesag i Danmark, hvilket udelukker muligheden for anvendelsen af NÆK. Haag96 trådte i kraft i Sverige d. 1/1-13. Da Haag96 ikke var trådt i kraft på tidspunktet for sagens start d. 1/12-11, kan den ikke

¹⁷⁹ I dommen står der 19/12-12 hvilket dog må være en fejl, da B er endeligt tilbageleveret d. 13/2-12

danne grundlag for kompetence. Derfor må det konkluderes, at det alene er RPL der kan danne grundlag for dansk kompetence.

Spørgsmålet er dernæst om B på tidspunktet for indlevering af sagen d. 1/12-11, kan siges at have bopæl i Danmark. Ifølge det oplyste, var det parternes intention, at M og B skulle flytte til Danmark, og da også opholdt sig meget her i landet. Bs sundhedstjek blev dog fortsat foretaget i Sverige, ligesom den registrerede bopæl ikke blev ændret. Hvis der vurderes ud fra den fælles aftale mellem forældrene, må det konstateres, at B har bopæl i Danmark, som det også blev vurderet i dommen. Endvidere fokuseres der meget på forældrenes aftale og den verserende sag i Sverige, og knap så meget på Bs forhold i Danmark. Da B havde bopæl i Danmark på tidspunktet for sagens start, danner dette grundlag for kompetence efter RPL § 448g, stk. 1, nr. 1, hvilken kompetence fastholdes uanset efterfølgende indtrådte omstændigheder.

Det bemærkes at kommunens udlevering af B til M bevirker, at børnebortførelsessagen afvises og at det derfor ikke bliver fastlagt, hvorvidt B reelt var ulovligt tilbageholdt i Danmark eller eventuelt havde skiftet bopæl hertil. Dette er tillige bemærket i *Et dansk-svensk forældrepar i forældremyndighedstvist*.¹⁸⁰

Dommen illustrerer hvordan omfattende sagsforløb komplicerer anvendelsen af kompetencereglerne, herunder forholdet mellem hvilken stat der kan træffe afgørelse hvornår. Herudover bevirker det lange sagsforløb også, at vurderingen af hvorvidt der er kompetence foretages ud fra d. 1/12-11 og altså en dato der ligger næsten halvandet år forud for ØLs dom om hjemvisning til fornyet behandling med henvisning til dansk kompetence. Det er derfor også først efter denne dato, at behandlingen af selve forældreansvarssagen påbegynder.

Såfremt Haag96 havde fundet anvendelse, kunne kompetenceoverførsel af Haag96 art. 8 eller 9 have været overvejet, herunder særligt henset til at B har opholdt sig i Sverige i mere end et år på tidspunktet for hjemvisningen af sagen. Henset til dette længerevarende ophold i Sverige efter sagens start, kunne Haag96 formentligt også have ført til tab af kompetence, jf. Haag96 art. 5, stk. 2, ved anvendelse af den børneorienterede tilgang.

¹⁸⁰ Kronborg m.fl. (2017) s. 232

5.4.3 TFA2012.64

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte russiske M, som sammen med danske F havde fået BB i hhv. 2005 og 2007 i Danmark. M flyttede efterfølgende til Tyskland. F havde ikke, på tidspunktet hvor sagen verserede, bopæl i Danmark og havde ej heller haft dette siden 1999. I Tyskland havde M fået forældremyndigheden alene i to instanser i 2010 for så vidt angik en forældreansvarssag der havde verseret siden d. 23/10-07. F anmodede om eneforældremyndigheden ved Statsforvaltningen i Danmark i januar 2009, hvilken blev indbragt for byretten d. 18/2-09. F påstod, at BB ulovligt var ført til Tyskland samt at de tyske afgørelser var behæftet med alvorlige rettergangsfejl og derfor måtte forventes ophævet. Københavns Byret afsagde dom d. 8/3-11, hvorefter sagen blev afvist med henvisning til at BB ikke kunne siges at have etableret bopæl i Danmark på tidspunkterne for fødslerne. Dommen blev anket til ØL der udskilte spørgsmålet om jurisdiktion til særskilt behandling, jf. RPL § 253, stk. 1. Herefter afsagde ØL kendelse d. 30/9-11, hvor de tiltrådte byrettens afgørelse om manglende dansk kompetence.

Fortolkning og vurdering

Tyskland har tiltrådt Haag80 med ikrafttræden d. 1/5-95 samt Haag96 med ikrafttræden d. 1/1-11. Haag96 finder derfor ikke anvendelse, og det er i stedet RPL der skal anvendes supplerende. Haag80 art. 16 finder ikke anvendelse på oprindelsesstaten og ej heller når der, som i nærværende sag, ikke er indgivet anmodning om tilbagelevering.

Herefter er det kun en anvendelse af RPL der skal danne grundlag for vurdering af kompetencespørgsmålet. Det er muligt at påstå, at der er tale om en børnebortførelse og, at Danmark derfor fastholder kompetence, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 2. Dette kræver, at BB havde bopæl i Danmark forinden bortførelsen, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 1. Ifølge det oplyste, har BB kun opholdt sig i Danmark få måneder i forbindelse med de to fødsler. Da BB på tidspunktet for sagens start i januar 2009 er hhv. 2 og 4 år gamle, må dette vurderes, at de nu har opholdt sig så længe i Tyskland, og at opholdet i Danmark er så kort en periode af deres liv, at de må have skiftet bopæl til Tyskland. Henset til bopælsvurderingen, havde dommen næppe været anderledes efter Haag96. Uanset dette, så for fremtidige afgørelser, hvor Tyskland er involveret, så skal der anvendes Haag96, idet både Danmark og Tyskland har tiltrådt Haag96 pr. d. 1/1-11.

5.5 Bopælsskifte uden tilbageleveringssag eller børnebortførelsespåstand

5.5.1 TFA2015.586

Sagsfremstilling

Dommen vedrørte M i Danmark og F i Tyskland. Parterne havde d. 13/9-10 indgået aftale om, at de skulle have fælles forældremyndighed over B der blev født i januar 2011. Forældrene levede som ugifte samlevende. Deres forhold ophørte i januar/februar 2013. M flyttede herefter til Danmark i august 2013 med B. Opholdet i Danmark skyldtes et studieophold, hvor M kun fik tilladelse til udrejse af Tyskland med B for en periode på 6 måneder. Efterfølgende indgik parterne aftale om, at opholdet ikke skulle udstrækkes til udover august 2014, altså en samlet periode på 1 år. Sagen blev indbragt for Statsforvaltningen d. 24/5-14 og efterfølgende oversendt til retten. For retten påstod M ophævelse af den fælles forældremyndighed og, at den skulle tillægges hende alene. F påstod sagen afvist med henvisning til at der ikke var kompetence til at behandle sagen subsidiært, at sagen blev afvist. Byretten afsagde dom d. 12/12-14, hvorefter der ikke var kompetence til at behandle sagen i Danmark, jf. RPL § 448g, stk. 1, nr. 1 med henvisning til at opholdet i Danmark kun var af midlertidig varighed. Dommen blev anket til ØL. Under landsretssagen kom det frem, at de tyske myndigheder havde afvist sagen med henvisning til manglende international kompetence i Tyskland. ØL fastholdt ved dom af d. 30/6-15, at der ej heller var kompetence i Danmark.

Fortolkning og vurdering

Da der ikke er startet sag om tilbagegivelse efter Haag80 og der ej heller er påstået børnebortførelse, finder den ikke anvendelse. Haag96 er trådt i kraft i Tyskland d. 1/1-11, lige så vel som i Danmark, hvorfor denne konvention finder anvendelse i sagen. Indledningsvist må det derfor konstateres, at det korrekte regelsæt, der skal anvendes, er Haag96 og ikke RPL, som er anvendt i dommen.

Da både Danmark og Tyskland kommer frem til at der ikke er kompetence i de respektive stater, er det relevant at overveje tidspunktet for vurdering af kompetence ift. om der er sket et skift af Bs bopæl.

Tidspunktet for vurderingen af om en stat har international kompetence efter Haag96 er indledningsvist på tidspunktet for sagens start som det tillige fremgår af både byrettens og ØLs resultat, dog med henvisning til RPL. Under Haag96 kan der dog under sagens

behandling ske skift af bopæl, hvorfor domstolene burde have foretaget en vurdering af, om der under sagens behandling var sket et skift af bopæl til Danmark, der kunne danne grundlag for erhvervelse af kompetence for Danmark.

Som behandlet i afsnit 4.2.4 medfører et midlertidigt ophold efter en tidsbegrænset aftale, at der ikke sker skift af bopæl til den stat, hvori det midlertidige ophold er. I nærværende sag var der aftale om ophold i Danmark indtil august 2014, hvorefter M og B skulle have flyttet tilbage til Tyskland. Det må herefter vurderes, at der var tale om en konkret og tidsbegrænset aftale, hvorfor B ikke havde etableret bopæl i Danmark, og Danmark kan ikke vurderes at have kompetence, jf. Haag96 art. 5, modsætningsvist.

Da F modsætter sig Bs ophold i Danmark, ud over det aftalte, vil det kun være muligt for Danmark at erhverve kompetence i medført af Haag96 art. 7. Den etårige periode i Haag96, art. 7, stk. 1, litra b løber fra F bliver bekendt med opholdet udover den aftalte periode, og altså fra august 2014, og betingelsen er derfor ikke opfyldt på tidspunktet for sagens afgørelse ved ØL d. 30/6-15. Det må derfor vurderes, at Danmark ikke har erhvervet kompetence efter Haag96 art. 7.

Ved de tyske domstole vurderedes det, at der ikke var international kompetence i Tyskland. Af hvilken årsag fremgår dog ikke. Skift af bopæl, jf. Haag96 art. 5, stk. 2, kan dog tænkes at være en årsag hertil. Ud fra hvad der kan læses i *Practical Handbook* og INCADAT, er Tyskland ikke en af de kontraherende stater, som tidligere har accepteret en praksis vedr. fastholdelse af bopæl ved midlertidige ophold i udlandet efter tidsbegrænset aftale, ligesom Danmark gør, jf. afsnit 4.2.4. Dette kan være baggrunden for, at de vurderer, at de ikke har kompetence til at behandle sagen, efter Bs ophold i Danmark i et år. Afgørelsen fra Tyskland sammenholdt med den danske doms resultat betyder, at hverken Danmark eller Tyskland tager stilling til forældreansvarsspørgsmålet. Som det fremgår af afsnit 4.5, bør en sådan situation så vidt muligt undgås. ØL burde have overvejet muligheden for afgørelse efter Haag96 art. 6, stk. 2 med henvisning til at der ikke var en kendt bopæl, men ophold i Danmark. Som argument herfor er bl.a., at Bs tidligere bopæl, Tyskland, vurderede, at de ikke længere havde kompetence.

I det der kun vurderes på forældrenes aftale, og ikke på Bs forhold i Danmark, må det konstateres, at der anvendes den forældreorienterede tilgang.

At der ikke vurderes efter det korrekte regelsæt, gør formentligt, at man overser Haagerkonferencen anbefaling om, at der så vidt muligt skal undgås en situation, hvor ingen træffer afgørelse, hvilket betyder, at man ikke afgør sagen konventionsoverensstemmende.

Situationen hvor ingen stat træffer afgørelse kunne ligeledes ses i TFA 2012.45 behandlet i afsnit 5.3.3, hvor hverken de italienske eller de danske myndigheder vurderede, at de havde kompetence.

5.5.2 TFA2014.143

Sagsfremstilling

Sagen vedrørte M i Tyskland og F i Danmark. Parterne mødte hinanden i Marokko i 2007, blev gift samme år og fik B i 2008. De kom til Danmark d. 15/2-09. D. 7/11-09 tog M endeligt til Tyskland med B. D. 28/9-10 afsagde en marokkansk domstol afgørelse om, at F skulle have forældremyndigheden alene. Det fremgår af sagen, at der i 2010 var en sag i Danmark vedr. forældremyndighed, men resultatet heraf er ikke angivet. Domstolen i Düsseldorf har d. 19/1-12 truffet afgørelse om at anerkende den marokkanske afgørelse. Nærværende bopæls sag blev startet i Statsforvaltningen d. 9/5-12, og sagen blev oversendt til byretten d. 10/5-12. M rejste under byretssagen spørgsmål om Danmarks kompetence, og byretten traf ved kendelse af d. 29/8-12 afgørelse om at fremme sagen. Byretten afsagde dom d. 21/12-12, hvorefter M blev frifundet for påstanden om, at F skulle have fuld forældremyndighed. Dommen blev anket til VL. Under ankesagens behandling, blev Ms påstand om afvisning, jf. RPL § 448g, stk. 2, udskilt til særskilt behandling. Ift. dette særskilte spørgsmål, afsagde VL kendelse d. 4/12-13 om, at der ikke var kompetence i Danmark hvorefter sagen blev afvist.

Fortolkning og vurdering

Haag80 var trådt i kraft for både Danmark og Tyskland. Der er intet i dommens oplysninger der tyder på, at der har været startet en børnebortførelsessag til trods for, at M har bosat sig i Tyskland og uden Fs tilladelse medtaget B. Haag80 art. 16 finder alene anvendelse på modtagerstaten Tyskland, og forhindrer derfor ikke udøvelse af dansk kompetence. Herudover trådte Haag96 i kraft i både Danmark og Tyskland d.

1/1-11, og havde derfor virkning fra sagens start d. 9/5-12. Haag96 finder derfor anvendelse fremfor RPL, som er anvendt i dommen.

Vurderingen af om der er kompetence i Danmark, skal ske efter en vurdering af Haag96 art. 5 og art. 7, stk. 1, litra a og b. Det må vurderes, at B ikke har bopæl i Danmark på tidspunktet for sagens start, da B har boet i udlandet i mere end to år ved sagens start og derfor næppe kan have fastholdt bopæl i Danmark, og at der derfor ikke er kompetence efter Haag96, art. 5. Art. 7, stk. 1, litra a kan ligeledes hurtigt afvises, da Fs udtalelser indikerer, at han ikke har affundet sig med, at B befinder sig i Tyskland. Ift. litra b bliver det oplyst, at B har befundet sig i Tyskland i mere end ét år, da F har udtalt, at han var bekendt med Ms ophold med B hos Ms brødre, da der efter det oplyste ikke er fremsat anmodning om tilbagegivelse efter Haag80 og da intet tyder på, at B ikke skulle være faldet til i Tyskland, må det vurderes, i overensstemmelse med afgørelsens resultat, at der ikke er kompetence til behandling af sagen i Danmark, jf. Haag96 art. 7, stk. 1, litra b. Selvom der i afgørelsen er forkert valg af regelsæt, har det derfor ingen indflydelse på rigtigheden af afgørelsens resultat.

Sagen viser hvor svært det kan være at navigere i en international verden, når flere lande træffer afgørelse i samme sag. Herudover viser den også tydeligt, hvor vigtigt det er, at domstolene i de enkelte stater overvejer, om de har kompetence til at behandle sagen.

Afgørelsen viser endvidere samspillet mellem Haag96 art. 5 og art. 7 og hvordan reglerne demonstrerer formålet om, at den stat hvortil B har den største tilknytning, er der hvor der skal træffes afgørelse. Herudover må det vurderes, at der er anvendt den børneorienterede tilgang.

5.6 Konklusion på fastlæggelse af international kompetence i praksis

Da valg af regelsæt og valg af regel baserer sig på objektive konstaterbare elementer, vil de ovenfor nævnte dommes ratio decidendi være forholdsvis bred. Der hvor der kan være elementer af en snæver ratio decidendi er ved fastlæggelsen af eksempelvis bopæl og om der er tale om en ulovlig børnebortførelse. Det kræver en nærmere vurdering af sagens momenter og en nærmere analyse af sagens dokumenter, forklaringer mv., som ikke er offentligt tilgængelige. Det påpeges derfor, at der kan være konkrete omstændigheder i de enkelte sager, som påvirker sagens udfald, men ikke fremgår af

dommen. Til trods for elementerne, der kræver en specifik vurdering, kan der alligevel udledes nogle pointer i forlængelse af domsanalysen.

I opgaven er der foretaget analyse af i alt 13 domme. I alle dommene er der henvist til RPL som hjemmel for vurderingen af international kompetence i Danmark. I 5 af dommene er der sket korrekt valg af regelsæt,¹⁸¹ RPL var altså det korrekte valg, da ingen af de øvrige konventioner fandt anvendelse. I yderligere 2 domme skulle Haag80 anvendes med RPL som supplement,¹⁸² hvor det umiddelbart kun var RPL der blev anvendt. I begge sager er der dog ikke truffet afgørelse i forældreansvarssagen førend der var stillingtagen til tilbageleveringspørgsmålet, og bestemmelsens virkeområde har derfor været respekteret. Dommene kan derfor heller ikke siges at være forkerte, men det bemærkes dog, at retterne kunne have bemærket konsekvensen af Haag80 art. 16. Ift. de resterende 6 domme,¹⁸³ skulle RPL under ingen omstændigheder anvendes til klarlægning af kompetencepørgsmålet, men derimod Haag96. Selvom der i en forholdsvis stor del af de offentliggjorte domme vurderes ud fra det forkerte regelsæt, er der ikke nogen af dommene, der leder til en direkte materiel forkert vurdering.

I domsanalysen ses det, at der ved konkrete aftaler om flytning i højere grad anvendes den forældreorienterede tilgang, jf. således både TFA2017.113/1 behandlet i afsnit 5.4.1 og TFA2015.586 behandlet i afsnit 5.5.1. Ved børnebortførelser kan den forældreorienterede tilgang kun danne grundlag for bopælsskifte efter Haag96, art. 7, stk. 1, litra a, altså efterfølgende accept af situationen. Derfor anvendes der den børneorienterede tilgang, hvor den tilbageværende forælder ikke accepterer flytningen og hvor der er behov for en nærmere vurdering af barnets tilknytning til Danmark.

I to af dommene, TFA2012.45 behandlet i afsnit 5.3.3 og TFA2015.586 behandlet i afsnit 5.5.1, ses der også et behov for retningslinjer der fastlægger, hvad der skal ske med sager, hvor ingen af de berørte stater vurderer, at de har international kompetence. Det kan overvejes, om Danmark bør påtage sig kompetencen i tilfælde, hvor de forinden domsafsigelsen bliver bekendt med, at den anden stat har vurderet, at de ikke har kompetence med henvisning til manglende bopæl. Såfremt man er inde for Haag96-

¹⁸¹ TFA2017.303, TFA2015.591, TFA2014.81, TFA2013.352/2, TFA2012.64

¹⁸² TFA2013.583, TFA2012.45

¹⁸³ TFA2019.89/2, TFA2019.335, TFA2013.797, TFA2017.113/1, TFA2015.586, TFA2014.143

samarbejdet er det i *Practical Handbook* anbefalet, at der kan overvejes kompetenceoverførsel efter art. 8 eller 9, eller alternativt kan en sag behandles efter art. 6, stk. 2 hvorefter der er ophold. Såfremt man er uden for konventionssamarbejderne kan det overvejes, at anvende RPL § 448g, stk. 1, nr. 5 på samme vis som Haag96, art. 6, stk. 2.

Der skal generelt henstilles til at de kompetente myndigheder er langt mere opmærksomme på, hvilket regelsæt, der skal anvendes. Som det ses ovenfor, anvendes der meget ofte forkert regelsæt, hvilket i flere tilfælde fører til mangelfulde vurderinger af sagens fakta, og i nogle tilfælde mangelfulde resultater. Herudover bør der fokuseres noget mere på de forskelle der er i regelsættene. I den forbindelse henvises der til at der i alle 13 domme er anvendt RPL som hjemmel, men hvor RPL ikke er anvendt ens i dommene.

Denne konsekvente henvisning til RPL besværliggør en vurdering af, om der sker en udvikling af reglerne i retspraksis. Der henvises i den forbindelse til diskussionen i afsnit 5.2.3 om dommene TFA2015.591, TFA2019.85/2 og TFA2019.335 og overvejelserne om hvorvidt man i dansk retspraksis bevæger sig væk fra princippet om perpetuatio fori. Af sammen grund kan det være svært at klarlægge, ved brug af retspraksis, hvad der er gældende ret.

6. Vurdering og diskussion

6.1 Konventionsstridighed? Uoverensstemmelser mellem dansk retspraksis og konventionerne

Haag96 laver i teorien en hindring af forum-shopping ved at opstille konkrete regler for vurdering af international kompetence, som er gældende i alle kontraherende stater samt ved indførelsen af en international litispændens regel. Om der i praksis sker en effektiv forhindring af forum-shopping, må vurderes ikke at være tilfældet. Dette skyldes, at staterne anvender de samme regelsæt men med udgangspunkt i forskellige juridiske traditioner, vurderingsmetoder, fortolkningsmåder mv.

I de tilfælde, hvor RPL anvendes fremfor konventionerne til trods for, at dette er forkert, men hvor det ikke medfører andet resultat, end hvad en af konventionerne ville have medført, er der tale om en praksis der ikke er positivt orienteret imod konventionerne,

og da resultatet er korrekt, er det næppe konventionsstridigt. I de situationer hvor man efterlader parterne uden mulighed for at få truffet afgørelse som beskrevet bl.a. afsnit 5.6, må den danske praksis dog betragtes som problematisk.

Når det erindres, at formålet med indførelsen af internationale kompetenceregler er at undgå forum-shopping og undgå situationer, hvor mere end én stat har kompetence eller ingen træffer afgørelse, er det sværere at leve op til disse formål, hvis reglerne i de pågældende regelsæt ikke anvendes korrekt. Herudover skal det erindres, at ved tiltrædelse af konventioner, forpligtes staterne til at overholde disse i god tro, jf. traktatrets konventionens art. 26,¹⁸⁴ også kaldet princippet om *pacta sunt servanda*. Dette indebærer samtidig, at de kontraherende stater skal yde en indsats for at overholde konventionerne.¹⁸⁵ En konsekvent anvendelse af RPL i retspraksis, til trods for, at der er konventioner der finder anvendelse, kan næppe betragtes som at yde en indsats. At der samtidig afsiges afgørelser, hvor der overses muligheder for at agere og derved efterlader parterne uden afgørelsesmuligheder, kan heller ikke vurderes til at være, at yde en indsats.

Modsætningsvist er der også den ulempe ved domsanalysen, at dommene ikke indeholder fuldstændig sagsfremstilling og at der kan være og formentligt er flere domme end de offentliggjorte, som kunne bidrage til en bredere forståelse for området, og kunne vise sig at være mere konventionsorienteret.

6.2 Konsekvenser ved den danske retspraksis

Henset til de konklusioner der er foretaget i forbindelse med domsanalysen samt vurderingen af uoverensstemmelserne i forhold til konventionssamarbejdet, er det dernæst relevante at overveje, hvad konsekvenserne er ved den danske retspraksis.

Jens Evald udtaler i *Juridisk teori, metode og videnskab*,¹⁸⁶ at der først opnås fuld klarhed over en bestemmelse ved forvaltningen og domstolenes retsanvendelse.

Påstanden kan der næppe være meget tvivl om med henvisning til klarlægning af eksempelvis hvilke handlinger der falder under straffelovens § 244 om simpel vold. Det modsatte må siges at være tilfældet ved dette retsområde. For så vidt angår reglerne om

¹⁸⁴ Harhoff red. (2017) s. 155

¹⁸⁵ Harhoff red. (2017) s. 155

¹⁸⁶ Evald (2020) s. 207

international kompetence i forældreansvarssager må det vurderes, at der skal ses en praksis der er langt mere konventionskonform, førend der kan skabes fuld klarhed over reglerne, herunder også hvad der er gældende ret for anvendelsen af RPL. Når samtidig overvejes Dorte Høilund i *Retssikkerhed og juridisk metode*, hvor hun angiver, at *det er svært at forestille sig retssikkerhed for borgeren uden korrekt anvendelse af juridisk metode*,¹⁸⁷ så findes det her relevant at sætte spørgsmålstegn ved, om domstolens manglende stillingtagen til andre regelsæt end RPL medfører et retssikkerhedsmæssigt problem for borgeren. Lignende kan ses ved Frederik Harhoff der i *Folkeret* udtaler, at *Pacta sunt servanda garanterer retssikkerhed i folkeretten*,¹⁸⁸ men hvor det dog er svært at se, at dette princip bliver overholdt i dansk ret, jf. afsnit 6.1 ovenfor.

En sådan påstand, om manglende retssikkerhed, må dog også tages med et gran salt, da den danske praksis ikke altid medfører fejl i domsresultatet samt at flere af dommene ikke indeholdte en fuldstændig sagsfremstilling. Modsætningsvist kan det argumenteres, at i en situation med manglende korrekt stillingtagen til valg af regelsæt og fejl i den juridiske subsumption betyder, at parterne i sagen bruger tid, penge og kræfter på en sag i Danmark, der burde have været afvist og i stedet være ført i en andet stat. Dette vil endvidere bevirke, at andre stater kan nægte anerkendelse af den danske afgørelse efter bl.a. Haag96 art. 23, stk. 2 litra a. Parterne vil altså stå med et potentielt ubrugeligt resultat. Af retssikkerhedsmæssige hensyn skal det derfor tilstræbes at vurdere en sag ud fra det korrekte regelsæt, desuagtet, at det af vejledning om international kompetence fremgår, at det *normalt [vil] være uden betydning, om et kompetencespørgsmål afgøres efter reglerne i retsplejeloven eller i konventionen*. Dette understreges med henvisning til at der er fejl i valg af regelsæt i 6 ud af de 13 analyserede domme.

Ved at sammenholde gennemgangen af reglerne i afsnit 2-4 og retspraksis i afsnit 5 må det samlet vurderes, at konsekvensen ved den danske retspraksis er en tilstand med usikker retssikkerhed og juridisk usikkerhed hvor retstilstanden for international kompetence i forældreansvarssager i Danmark ikke kan klarlægges.

Løsningen på ovenstående, må vurderes til først og fremmest at være et korrekt valg af regelsæt, da dette vil bevirke en mere åbenlys udvikling af reglerne i retspraksis.

¹⁸⁷ Høilund (2021) s. 7

¹⁸⁸ Harhoff red. (2017) s. 154-155

Endvidere vil dette, sammen med mere dybdegående vurderinger af reglerne bevirke, at retsområdet bliver mere tilgængeligt for praktikere, herunder advokater der skal repræsentere en klient i en lignende sag, men også dommere der vælger at skele til tidligere retspraksis som fortolkningsbidrag.

Ud fra ovenstående må det i hvert fald vurderes, at man bør gå væk fra påstanden om at det *normalt [vil] være uden betydning, om et kompetencespørgsmål afgøres efter reglerne i retsplejeloven eller i [Haagerbørnebeskyttelses]konventionen.*

7. Konklusion

Opgavens kerne er om Danmark har international kompetence til at behandle en forældreansvarssag. Grundlæggende for regler om international kompetence er, at det skal vurderes, hvilken stat der har det bedste grundlag for at vurdere barnets forhold, for at kunne træffe afgørelser til barnets bedste. Det første element i vurderingen heraf, er korrekt valg mellem de regelsæt der er på området. Det i afsnit 3.5 fastlagte hierarki er 1) Haag80, 2) NÆK, 3) Haag96 og 4) RPL. Hvad der skal fremhæves i relation til hierarkiet er, at Haag80 alene indeholder en negativ kompetenceregulering, hvis anvendelse kan suppleres af de øvrige kompetenceregelsæt. Endvidere skal det fremhæves, at der ikke gives mulighed for at vælge et andet kompetenceregelsæt, såfremt det først valgte, ikke giver Danmark kompetencen. Til brug for valg af regelsæt, kan der henvises til skemaet i afsnit 3.5.1. Ved vurdering af om Danmark har kompetence, skal man være opmærksom på barnets bopæl, skift af bopæl, børnebortførelsessituationer og tidspunktet for vurdering af sagen. Disse elementer er relevante både da der er forskel på regelsættenes tilgang, og da disse spørgsmål oftest forekommer i den analyserede retspraksis.

I forhold til domsanalysen skal det endvidere fremhæves, at der oftest ses anvendt en forældreorienteret tilgang ved vurdering af bopælsskifte, hvor der foreligger en aftale herom. Hvis der derimod er tale om en børnebortførelse, anvendes den børneorienterede tilgang til vurdering af bopælsskifte. Endvidere skal der fremhæves behovet for retningslinjer for behandling af sager, hvor domstolene bliver bekendt med, at den anden relevante stat, ikke vil træffe afgørelse, forinden en påtænkt afvisning af at have kompetence. Det kan eksempelvis være kompetenceoverførsel inden for Haag96-

samarbejdet eller en afgørelse med baggrund i opholdsjurisdiktion i Haag96 art. 6, stk. 2 eller RPL § 448g, stk. 1, nr. 4.

Fra vurderings- og diskussionsafsnittet skal der fremhæves, at den danske retspraksis ikke kan siges at *yde en indsats* for at anvende konventionerne korrekt og at det kan medføre en usikker retssikkerhed og juridisk usikkerhed, samt at løsningen herpå først og fremmest vil være korrekt valg af regelsæt, men også mere uddybende begrundelser i domsresultaterne.

Hvis problemformuleringen bringes i erindring, *Hvad er gældende ret om Danmarks internationale kompetence i forældreansvarssager?* og der besvares ud fra analysen af retspraksis må det vurderes, at gældende ret er en anvendelse af retsplejelovens kompetenceregler uden stillingtagen til eller inddragelse af andre regelsæt. Gældende ret i Danmark kan således ikke siges at være konventionskonformt grundet manglende anvendelse af korrekt regelsæt. Med henvisning til, at der politisk er truffet beslutning om tiltrædelse af konventioner, kan dette dog næppe betragtes som et tilfredsstillende resultat. Med henvisning til Jens Evald i *Juridisk teori, metode og tænkemåde* og den ovenfor nævnte påstand vedr. klarhed over et retsområde ved brug af retspraksis må det samtidig vurderes, at der er behov for mere fokus på valg og anvendelse af de enkelte regler. Slutteligt henvises der derfor til diskussionen i afsnit 5.2.1 og 5.2.3, hvorfra det fremhæves, at der er behov for en fremtidig retspraksis hvor der anvendes de korrekte regelsæt, således at retspraksis i højere grad kan bruges som fortolkningsbidrag, da det ellers ikke er muligt at fastslå, hvad der er gældende ret inden for de enkelte regelsæt.

8. Kildeliste

8.1 Litteratur

Blume, Peter (2020): *Retssystemet- og juridisk metode*, 4. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Bogdan, Michael, Michael Hellner (2020): *Internationell privat- och processrätt*, 9. udgave, Norstedts Juridik, nyeste udgave fundet via JUNO (*Svensk Karnov*) (sidst set d. 21/5-21)

CAHDI (2008): *Report on the consequences of the so-called "Disconnection Clause" in international law in general and for council of Europe Conventions, containing such a clause, in particular*, Opinions on Council of Europe Conventions, <https://www.coe.int/en/web/cahdi/council-of-europe-s-conventions-theme/-/asset_publisher/LP2IZCRRiZN2/content/rapport-sur-les-consequences-de-la-clause-dite-de-deconnexion-en-droit-international-en-general-et-pour-les-conventions-du-conseil-de-l-europe-con?inheritRedirect=false> (set d. 18/4-21)

Christensen, Stine Krone: *Forældreansvarsloven*, Karnov-note til FAL § 46, note 187

Christensen, Stine Krone (2020): *Forældreansvarsloven med kommentarer*, 3. udgave, Karnov Group Denmark A/S

Dawar, Kamala (2010): *Disconnection Clauses: An inevitable symption of regionalism?* Sussex University School of Law, fundet på <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1632433> (set d. 18/4-2021)

DeHart, Gloria Folger (2000): *The relationship between the 1980 Child Abduction Convention and the 1996 Protection Convention*, Journal of International Law and Politics vol. 33, s. 83-102, fundet via Heinonline.org d. 27/3-21

Evald, Jens (2020): *Juridisk teori, metode og videnskab*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets forlag

von Eyben, Bo (2016): *Juridisk Ordbog*, 14. udgave, Karnov Group Denmark A/S

Frost, Lis: *Retsplejeloven*, Karnov-noter til RPL § 448g, note 2228 til 2238

Frost, Lis, (2018): *Retsplejelovens § 448g*, i: Møller, Jens (red.), Oliver Talevski (red.), Peter Thønnings (red.), Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen (red.): *Retsplejeloven og Bruxelles I-forordningen – Med kommentarer*, 10. udgave, Jurist- og Økonomforbundet

Goldstein, Gérald (2006): *The concepts of Habitual Residence and ordinary residence in light of Quebec Civil Law, the Divorce Act and the Hague Conventions of 1980 and*

1996, Family, Children and Youth Section, Research Report, Department of Justice
Canada

Hansen, Carina Risvig (ansv.red.), Sten Schaumburg-Müller (ansv.red.) (2020): *Juraens verden*, 1. udgave, DJØF Forlag

Heide-Jørgensen, Anne, Maryla Rytter Wróblewski (2016): *Anke eller kære?* i: Ilkær-Jordan, Birgit (red), Marianne Holdgaard (red.), Kirsten Reimers-Lund (red.), *Danmarks familieadvokat: Festskrift til Jørgen U. Grønberg*, s. 133-141

Høilund, Dorte (2021): *Retssikkerhed og juridisk metode*, 3. udgave, Hans Reitzels Forlag

Kronborg, Annette (2014): *Det bortførte barn – Oliver*, i: Skovby, Rikke Plesner (red.), Nina Palesa Bonde (red.), Dennis Pagh Asanovski (red.), *Jubilæumsskrift til Dommerfuldmægtigforeningen*, s. 137-151, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Kronborg, Annette, Hans Viggo Godsk Pedersen (2017): *Et dansk-svensk forældrepar i forældremyndighedstvist*, i: Brattström, Margareta (red.), Maarit Jänterä-Jareborg (red.), *Väbok till Anna Singer – För Barns Bästa*, s. 217-239, Iustus Förlag

Kvisberg, Torunn Elise (2009): *Internasjonale barnefordelingssaker. Internasjonal barnebortføring*, Gyldendal Akademisk

Lagarde, Paul (1997): *Explanatory Report on the Hague Child Protection Convention*, the Hague Conference on Private International Law Permanent Bureau

Larsen, Marianne Lund, Maryla Rytter Wróblewski (2011): *Status efter 20 år med Haagerkonventionen om internationale børnebortførelser*, TFA2011.3

Monahan, Geoff (2004): *Fascilitating International Co-operation in Parenting Disputes: The Hague Child Protection Convention*, Law School. University of Tasmania, fundet på Heinonline.org d. 17/3-21

Nielsen, Peter Arnt: *Børnebeskyttelsesloven*, Karnov-noter

Nielsen, Peter Arnt (1997): *International privat- og procesret*, Jurist- og økonomforbundet

Nygh, Peter (1997): *The new hague child protection convention*, International Journal of Law, Policy and the Family 11 no. 3

Nygh, Peter (1998): *The Hague Convention on the Protection of Children*, Netherlands International Law Review, XLW: 1-28

Pedersen, Marianne Højgaard (2016): *Børnebortførelser og ulovlige tilbageholdelser*, i: Ilkær-Jordan, Birgit (red), Marianne Holdgaard (red.), Kirsten Reimers-Lund (red.), *Danmarks familieadvokat: Festskrift til Jørgen U. Grønberg*, s. 123-132

Pérez-Vera, Elisa (1981): *Explanatory Report on the Hague Child Abduction Convention*, the Hague Conference on Private International Law Permanent Bureau

Schuz, Rhona (2001): *Policy Considerations in Determining the Habitual Residence of a Child and the Relevance of Context*, *Journal of Transnational Law & Policy*, vol. 11:1, fundet på Heinonline.org d. 27/3-21

Schuz, Rhona (2013): *The Hague Child Abduction Convention - A Critical Analysis*, Hart Publishing

Storgaard, Louise Halleskov, Ole Terkelsen og Jens Vedsted-Hansen (2019): *Folkeret og menneskerettigheder*, 1. udgave, Karnov Group

8.2 Hjemmesider

Boernebortførelser.dk (A): Haagerkonventionen af 1980, link:

<<https://boernebortfoerelse.dk/regler/haagerkonventionen-af-1980>> af Social- og Ældreministeriet (sidst set d. 18/5-2021)

Boernebortførelser.dk (B): Haagerkonventionen af 1996, link:

<<https://boernebortfoerelse.dk/regler/haagerkonventionen-af-1996>> af Social- og Ældreministeriet (sidst set d. 18/5-2021)

Hcch.net (A): Status Table, Hague Child Abduction Convention, link:

<<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=24>> af Haagerkonferencen (sidst set d. 23/5-2021)

Hcch.net (B): Status Table, Hague Child Protection Convention, link:

<<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=70>> af Haagerkonferencen (sidst set d. 23/5-2021)

Hcch.net (C): Danske deklamationer, The Hague Child Protection Convention, link:

<<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=180&disp=resdn>> af Haagerkonferencen (set d. 19/4-2021)

Hcch.net (D): Finske deklamationer, The Hague Child Protection Convention, link:

<<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=181&disp=resdn>> af Haagerkonferencen (set d. 19/4-2021)

Hcch.net (E): Norske deklamationer, The Hague Child Protection Convention, link:

<<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=1341&disp=resdn>> af Haagerkonferencen (set d. 19/4-2021)

Hcch.net (F): Svenske deklamationer, The Hague Child Protection Convention, link: <<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=192&disp=resdn>> af Haagerkonferencen (set d. 19/4-2021)

INCADAT, *Case Law Analysis* <<https://www.incadat.com/en/convention/case-law-analysis>> under samme link, findes der flere faner, der i det følgende angives med særskilte navne:

INCADAT (A): What is a right of custody for convention purposes, Article 12 Return Mechanism, Rights of Custody (art. 3, 5), What is a right of custody for convention purposes (sidst set d. 12/5-21)

INCADAT (B): Jurisdiction issues under the Hague Convention, Aims & Scope of the Convention, Jurisdiction issues under the Hague Convention (art. 16), Jurisdiction issues under the Hague Convention (sidst set d. 12/5-21)

INCADAT (C): Habitual Residence, Aims & Scope of the Convention, Habitual Residence (arts. 3, 4), Habitual Residence (sidst set d. 12/5-21)

INCADAT (D): Time limited moves, Aims & Scope of the Convention, Habitual Residence (arts. 3, 4), Time limited moves (sidst set d. 12/5-21)

INCADAT (E): Open-ended moves, Aims & Scope of the Convention, Habitual Residence (arts. 3, 4), Open-ended moves (sidst set d. 12/5-21)

INCADAT (F): Settlement of the Child, Exceptions to Return, Settlement of the Child (art. 12(2)), Settlement of the Child (sidst set d. 12/5-21)

8.3 Lovgivning

8.3.1 Love og bekendtgørelser

Børnebeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 970 af d. 29/9-11

Børnebeskyttelsesloven, nyeste version: Lovbekendtgørelse nr. 777 af d. 7/8-19

Børnebortførelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 768 af d. 7/8-19

Forældreansvarsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1768 af d. 30/11-2020

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, lov om: Lov nr. 434 af d. 8/5-06

Retsplejeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1445 af d. 29/9-20

Straffeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1650 af d. 17/11-20

Ændringslov, Lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven: Lov nr. 500 af d. 6/6-07

Ændringslov, Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabets indgåelse og opløsning og forskellige andre love: Lov nr. 1711 af d. 27/12/18

Haag80 inkorporering i dansk ret:

Bekendtgørelsen af Haag80 skete ved bekendtgørelse nr. 110 af d. 21/11-91

Haag80 trådte i kraft ved bekendtgørelse nr. 453 af d. 18/6-91 § 1, stk. 1

8.3.2 Lovforarbejder

Betænkning nr. 1467 2005 om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Betænkning nr. 1166 1989 om Haagerbørnebortførelseskonventionen

8.3.3 Vejledninger

VEJ 9274 2019, Vejledning om international kompetence i forældreansvarssager

VEJ 9257 2019, Vejledning om anvendelse af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i sager efter forældreansvarsloven:

VEJ 9258 2019, Vejledning om anerkendelse af udenlandsk forældremyndighed

8.4 Udenlandske retsregler

8.4.1 Haagerkonferencens konventioner og dertilhørende arbejder

Vedr. Haag1996:

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen: Konvention af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn

Practical handbook on the Operation of the 1996 Hague Child Protection Convention, trykt og offentliggjort af the Hague Conference on Private International Law Permanent Bureau, 2014

Vedr. Haag1980:

Haagerbørnebortførelseskonventionen: Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser

8.4.2 Den Nordiske Ægteskabskonvention og forarbejder

Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretlige Bestemmelser om Ægteskab, Adoption og Værgemaal med tilhørende Slutprotokol Ratifikation af den i Stockholm den 6. februar 1931

Vedr. indførelsen i dansk ret:

Bekendtgørelse nr. 323 af d. 28/12-31 om Danmarks Ratifikation af den i Stockholm den 6. Februar 1931 indgaaede Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretlige Bestemmelser om Ægteskab, Adoption og Værgemaal med tilhørende Slutprotokol af samme dato

Bekendtgørelse nr. 34 af d. 28/11-02 Bekendtgørelse af nordisk overenskomst af 6. februar 2001 om ændring af den nordiske konvention af 6. februar 1931 indeholdende internationalprivatretlige bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål

Vedr. indførelsen i Sverige

Prop. 2000/01:98, Svenske regerings proposition 2000/01:98
(<https://www.regeringen.se/49bb6c/contentassets/1149dcad57ed4cd7ba465c99489a45c2/kompletterande-bestammelser-till-bryssel-ii-forordningen-m.m>)

8.5 Domme

TFA2019.335 – Østre Landsrets Dom, 2/7-19, BS-6100/2019

TFA2019.89/2 – Østre Landsrets Dom, 25/10-18, BS-4454/2018

TFA2017.303 – Østre Landsrets Dom, 15/5-17, B-232-17

TFA2017.113/1 – Østre Landsrets Dom, 19/12-16, B-1467-16

TFA2015.591 – Østre Landsrets Dom, 30/6-15, B-1263-15

TFA2015.586 – Østre Landsrets Dom, 30/6-15, B-3378-14

TFA2014.143 – Vestre Landsrets Kendelse, 4/12-13, B-0043-13

TFA2014.81 – Østre Landsrets Kendelse, 23/10-13, B-3133-13

TFA2013.797 – Østre Landsrets Dom, 29/8-13, B-1298-13

TFA2013.756 – Østre Landsrets Kendelse, 17/7-13

TFA2013.583 – Østre Landsrets Dom, 6/5-2013, B-203-13

TFA2013.352/2 – Østre Landsrets Dom, 14/1-13, B-3603-12

TFA2012.543 – Østre Landsrets Dom, 31/8-12

TFA2012.447/3 – Østre Landsrets Dom, 21/5-12

TFA2012.64 – Østre Landsrets Kendelse, 30/9-11, B-932-11 og B-1030-11

TFA2012.45 – Vestre Landsrets Kendelse, 16/9-2011, B-1146-11

TFA2010.446/1 – Vestre Landsrets Kendelse, 12/3-10

TFA2009.308 – Vestre Landsrets Kendelse, 6/2-09